

นโยบายและแนวทางหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

จากบทต่าง ๆ ที่แล้วมาแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งนั้นจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว และทรัพยากรการท่องเที่ยว ในพื้นที่นั้นที่มีความพร้อมและสอดคล้องกันเพียงใด นอกจากนี้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมยังควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ความเกี่ยวเนื่องกับแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง โครงการของรัฐที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ตลอดจนปัญหาในพื้นที่อีกด้วย

๖.๑ สรุปสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย - พะเยา

จังหวัดเชียงราย - พะเยา ตั้งอยู่ในบริเวณเหนือสุดของประเทศไทย มีทิศเหนือติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพมาและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดลำปางและแพร่ ทิศตะวันออกติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและจังหวัดน่าน ส่วนทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่รวมกันทั้งสิ้นประมาณ ๑๘,๘๘๒.๑๑ ตารางกิโลเมตร จังหวัดพะเยาอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๘๕๑ กิโลเมตร ส่วนจังหวัดเชียงรายน้อยห่างจากกรุงเทพฯ ๘๒๓ กิโลเมตร หากใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพฯ โดยรถยนต์หรือรถประจำทางก็จะใช้เวลาประมาณ ๘ - ๑๐ ชั่วโมง ทั้งนี้หากมีเวลาพอก็ควรจะไปพักที่ลำปางหรือเชียงใหม่ เพื่อพักแรมและไม่ให้การเดินทางยาวนานเกินไป พื้นที่ประมาณร้อยละ ๘๒.๓ หรือกว่าครึ่งของพื้นที่ทั้งหมดเป็นป่าไม้ ซึ่งมักอยู่ทางตะวันออกและตะวันตกของเชียงราย รวมทั้งตามเทือกเขาที่โอบล้อมตัวจังหวัดพะเยากด้วย ป่าไม้ที่กล่าวนี้มีพันธุ์ไม้มีค่าเป็นจำนวนมากเช่น ไม้สัก ตะเคียน เต็ง รัง ประดู่ แดง เหียง มะค่าโมง ฯลฯ อย่างไรก็ตาม พื้นที่ป่าไม้ในปัจจุบันได้ลดลงมากเนื่องจากการขยายพื้นที่เกษตรกรรมและสัมปทาน

ป่าไม้ นอกจากนั้นบางแห่งยังถูกลักลอบตัดหรือถูกทำลายโดยไฟป่าอีกด้วย พื้นที่ซึ่งมีขนาดใหญ่รองลงมาได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งมีประมาณร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนใหญ่ของพื้นที่เกษตรกรรมเป็นนาข้าว ซึ่งตามปกติจะเป็นข้าวเหนียวมากกว่าข้าวเจ้า พื้นที่ชุมชนมีประมาณร้อยละ ๑.๓ ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนั้นเป็นแหล่งน้ำ ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนามาจากชุมชนเกษตรกรรมชนบทขึ้นเป็นชุมชนเมือง การพัฒนานี้ส่วนหนึ่งได้พัฒนาอย่างขาดรูปแบบไปในทุกทิศทางเท่าที่ที่ดิน โอกาส และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ จะอำนวยให้ แต่ส่วนหนึ่งก็ยังคงรักษารูปลักษณะเดิมไว้ได้แค่มิใช่เป็นเพราะมีการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ หากเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ๆ เองยังไม่พร้อมมากกว่า ดังนั้น หากสภาพเศรษฐกิจของชุมชนนั้นเจริญขึ้นไม่ว่าจะเป็นเพราะการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือเหตุอื่นก็ตาม ก็มีแนวโน้มที่ชุมชนนั้นจะพัฒนาไปอย่างขาดระบบเช่นกัน จึงควรมีการศึกษากำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตลอดจนแผนแม่บทด้านต่าง ๆ เพื่อให้การขยายตัวของเมืองเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย - พะเยา มีพื้นฐานอยู่ที่เกษตรกรรม ประชากรร้อยละ ๘๐ ของจังหวัดเป็นเกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่มักจะทำนาเป็นหลัก ประกอบกับทำสวน ทำไร่ และประมงน้ำจืด ข้าวส่วนใหญ่ในภาคเหนือล้วนมีแหล่งผลิตอยู่ที่เชียงราย - พะเยา จึงนับได้ว่าเชียงราย - พะเยา เป็นอู่ข้าวอู่น้ำของภาคเหนือโดยเฉพาะ จะเห็นได้ว่ารายได้ร้อยละ ๕๐ ของจังหวัดจะมาจากสาขาเกษตรกรรม ดังนั้น ปีใดที่ผลผลิตทางเกษตรกรรมได้ผลดี เศรษฐกิจของจังหวัดก็จะดีขึ้น หากปีใดที่ผลผลิตทางเกษตรกรรมได้ผลน้อย ผลผลิตหรือเศรษฐกิจของจังหวัดก็จะตกต่ำ รายได้รองลงมาของจังหวัดได้แก่ สาขาพาณิชยกรรม คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของทั้งหมด ส่วนอันดับต่อไปได้แก่สาขากาบริการ คิดเป็นร้อยละ ๔ ของทั้งหมด ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ สาขากาบริการนี้คาดว่าจะมีความสำคัญและมีอัตราการเติบโตเพิ่มมากขึ้น หากมีการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้จะมีผลให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นด้วย ปัจจุบันรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรของเชียงราย - พะเยา คือ ๓,๓๑๒ บาท และ ๕,๒๔๔ บาท ซึ่งนับว่าต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของประเทศ

จังหวัดเชียงราย - พะเยา มีประชากรในปี ๒๕๒๓ - ๒๕๒๔ ทั้งสิ้น
 ประมาณ ๑,๕๑๔,๔๓๔ คน มีความหนาแน่นเฉลี่ยประมาณ ๔๐ คนต่อตารางกิโลเมตร
 มีอัตราการเพิ่มของประชากรประมาณร้อยละ ๑ เป็นประชากรในจังหวัดเชียงราย
 ๑,๐๖๔,๔๑๖ คน และประชากรในจังหวัดพะเยา ๔๕๐,๐๑๘ คน ในจังหวัดเชียงราย
 พื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดได้แก่ อ.แม่สาย (๒๐๙ คน : ตารางกิโลเมตร)
 รองลงไปได้แก่ อ.พาน (๑๕๓ คน : ตารางกิโลเมตร) และ อ.เมือง (๑๓๒ คน :
 ตารางกิโลเมตร) ส่วนในจังหวัดพะเยา พื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดได้แก่
 อ.ดอกคำใต้ (๑๓๐ คน : ตารางกิโลเมตร) รองลงไปได้แก่ อ.จุน (๑๒๑ คน :
 ตารางกิโลเมตร) และ อ.แม่ใจ (๑๑๙ คน : ตารางกิโลเมตร) นอกจากประชากร
 ที่เป็นคนไทยแล้ว ในจังหวัดเชียงราย - พะเยา ยังมีชนกลุ่มน้อยซึ่งประกอบด้วยชาวเขา
 เผ่าต่าง ๆ ไทยใหญ่ และจีนฮ่อ รวมกันแล้วประมาณ ๔๓,๖๐๐ คน ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้
 มักอาศัยอยู่ตามภูเขาสูงรอบ ๆ พื้นที่ของจังหวัด โดยเฉพาะใน อ.แม่จัน อ.แม่สาย
 อ.เชียงคำ อ.เชียงของ ประชากรในจังหวัดเชียงราย - พะเยา ประกอบด้วยคน
 หลายเชื้อชาติ มีวัฒนธรรมประเพณีที่ต่างกัน ในบรรดากลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้สามารถแบ่ง
 เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ ๓ กลุ่มด้วยกันคือ "กลุ่มเชื้อชาติไท" ได้แก่คนเมือง (ไทยวน)
 ไทยใหญ่ (ไต) และไทยลื้อ (ไตลื้อ) กลุ่มนี้มีเชื้อชาติ ศาสนา และขนบธรรมเนียม
 ประเพณีใกล้เคียงกันมากจนแทบจะแยกกันไม่ออกนอกจากลักษณะการแต่งกายประจำเผ่า
 พันธุ์ ซึ่งในปัจจุบันก็นิยมแต่งกายตามสมัยนิยมเช่นเดียวกันเกือบหมดแล้ว ชนกลุ่มนี้มี
 จำนวนมากที่สุดเป็นเจ้าของพื้นที่มาแต่ดั้งเดิมและเป็นเจ้าของวัฒนธรรมหลักประจำถิ่น
 ลานนาไทย มีขนบธรรมเนียมตลอดจนภาษาพูดภาษาเขียนที่แตกต่างไปจากคนไทยภาค
 กลางและภาคใต้อย่างมาก นับถือศาสนาพุทธเถรวาท ควบคู่ไปกับการนับถือผีบรรพบุรุษ
 และนิยมรับประทานข้าวเหนียว กลุ่มต่อไปได้แก่ "ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ " หรือ "ชาว
 ไทยภูเขา" เช่น แม้ว เย้า มูเซอ ลีซอ อีกอ้อ กะเหรี่ยง ฯลฯ ชาวเขาทุกเผ่าต่างมี
 ภาษา ขนบธรรมเนียม ตลอดจนการแต่งกายแตกต่างกันไป แต่เนื่องจากการเคลื่อนย้าย
 อพยพตามภูเขามิชอบจำกัดมากขึ้น และบางพวกก็ถูกจัดให้มาอยู่รวมกันในชุมชนที่ตั้งขึ้นใหม่
 ทำให้ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อยู่เป็นหลักแหล่งมากขึ้น และมีแนวโน้มที่แสดงว่าในอนาคต
 วัฒนธรรมของแต่ละเผ่าจะรวมกันมากที่สุด ชาวเขาส่วนใหญ่ นับถือผีซึ่งเป็นความเชื่อดั้ง

เดิมของเผ่า แต่ปัจจุบันก็มีชาวเขาจำนวนไม่น้อยที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ กลุ่มสุดท้ายคือ "จีนฮ่อ" แม้ว่าจะได้รับสัญชาติไทยไปแล้วก็ตาม แต่จีนฮ่อก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมของตนไว้ จีนฮ่อนี้ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนวัฒนธรรมโดยทั่วไปก็เป็นวัฒนธรรมจีน เช่นคนจีนส่วนใหญ่ ปัจจุบันนี้จังหวัดเชียงราย - พะเยา ยังไม่มีปัญหาในค่านชนกลุ่มน้อย ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นี้ นับเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญมาก แต่หากมีมากเกินไปก็จะกลายเป็นปัญหาทางการเมืองการปกครอง ดังนั้น จึงควรมีมาตรการที่จะทำให้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติในระดับที่พอเหมาะ ซึ่งจะไม่ทำให้ชนแต่ละกลุ่มสูญเสียวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของตนไป

โครงสร้างพื้นฐานในจังหวัดเชียงราย - พะเยา เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วนับว่ามีความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวพอสมควร โดยเฉพาะในบริเวณอำเภอเมืองและอำเภอใหญ่ ๆ ซึ่งค่อนข้างสอดคล้องกับการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว บริเวณเหล่านี้มีระบบการคมนาคมที่สะดวกพอสมควร สาธารณูปโภค โทรคมนาคม การรักษาพยาบาล โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร และร้านค้าต่าง ๆ มีพร้อมเพียงที่จะรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวหากมีการเปิดตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับการปรับปรุงค่านคุณภาพ การบริการ รวมทั้งอาจต้องเพิ่มจำนวนขึ้นตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ในด้านการคมนาคม การคมนาคมทางบกที่พร้อมที่สุดคือ รถโดยสารประจำทาง รองลงไปได้แก่รถยนต์ ส่วนรถไฟนั้นควรได้รับการปรับปรุงทั้งในด้านการขยายและการบริการ เช่นเกี่ยวกับการคมนาคมทางอากาศและทางน้ำ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว โครงข่ายของถนนในระดับมหภาคนี้ดีพอสมควร แต่ปัญหาที่จะต้องแก้ไขคือ ความขาดแคลนถนนสายรองที่เชื่อมระหว่างอำเภอ ตำบล หรือหมู่บ้านต่าง ๆ และปัญหาสภาพผิว รวมทั้งคุณภาพของถนนสายรองที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปัญหา ๒ ประการนี้ทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ เป็นไปได้ยากและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงโดยไม่จำเป็น ค่านการสาธารณูปโภคและโทรคมนาคมรวมทั้งการรักษาพยาบาลนับว่าพร้อมและยังไม่มีปัญหา แต่มีการกระจายตัวอย่างไม่ทั่วถึง ส่วนใหญ่จะอยู่ใน อ. เมืองหรือชุมชนใหญ่ ๆ ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบก็มีโครงการขยายโครงข่ายของงานเพื่อรับการเติบโตของเมืองอยู่พอสมควร ส่วนที่พัก ร้านอาหาร และบริการ

ด้านการท่องเที่ยวอื่น ๆ จะต้องปรับปรุงด้านคุณภาพและจำนวนเพื่อเตรียมรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งจะต้องมีการสร้างกิจกรรมเพื่อสนับสนุนตลาดการท่องเที่ยวด้วย

ในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย - พะเยา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีอัตราส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ ๔ : ๑ แต่ก็มีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะมีอัตราส่วนเพิ่มมากขึ้น ในการประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดโดยใช้อัตราการเพิ่มต่อปีของนักท่องเที่ยวชาวไทย ๔.๕% นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ๖.๔% พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดของเชียงราย - พะเยา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ มีจำนวน ๒๔๙,๖๒๒ คน เพิ่มขึ้นเป็น ๓๑๗,๖๔๔ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ และ ๓๔๔,๔๔๕ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ คาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ อันเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวฉบับที่ ๕ นั้น จังหวัดเชียงราย - พะเยา จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวถึง ๓๔๒,๒๙๗ คน ซึ่งนับเป็นร้อยละ ๒๗ ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนภาคเหนือ นักท่องเที่ยวเหล่านี้ถ้าเป็นชาวไทยก็มักจะมาจากกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงในภาคกลาง ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนั้นส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากโพ้นทะเลกลุ่มยุโรปและอเมริกาเหนือ ร้อยละ ๕๐ ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดจะต้องพักค้างคืนที่จังหวัด แต่มีวันพักเฉลี่ยค่อนข้างน้อยคือ ร้อยละ ๕๐ จะพักเพียงคืนเดียว มีเพียงร้อยละ ๑๒ เท่านั้นที่พักมากกว่า ๕ คืน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเข้าพักในโรงแรมมากกว่าที่พักประเภทอื่น จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสามารถแบ่งนักท่องเที่ยวออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทที่มาท่องเที่ยวในฐานะทางผ่านหรืออยู่ในเส้นทางโดยมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่เชียงใหม่ กับประเภทที่ตั้งใจจะมาจังหวัดเชียงราย - พะเยา โดยตรง ประเภทแรกนั้นมีจำนวนมากถึงร้อยละ ๗๐ และมักจะพัก ๑ - ๒ คืน ส่วนประเภทหลังมีประมาณร้อยละ ๓๐ และพักตั้งแต่ ๓ คืนขึ้นไป หากคิดว่านักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยแล้วจะพักอยู่ในจังหวัดเชียงราย - พะเยาเพียง ๓ คืน และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ ๕๐๐ บาทต่อวัน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ จังหวัดเชียงราย - พะเยาก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวถึง ๕๗๓,๔๔๕,๕๐๐ ล้านบาท ซึ่งเป็นรายได้จำนวนมิใช่น้อยเมื่อเทียบกับรายได้จากการเกษตร ซึ่งเป็นรายได้หลักของจังหวัด

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย - พะเยา มีครบทั้ง ๓ ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และศาสนา รวมทั้งประเภทกิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณี แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีจำนวนรวมกันประมาณ ๔๙ แห่ง ประเภทที่มีมากที่สุดคือแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และศาสนา รองลงไปคือประเภทกิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณี และประเภทธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม การแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวนี้ไม่ถือเป็นสิ่งสำคัญนัก เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีลักษณะคาบเกี่ยวกันมากกว่า ๑ ประเภท ในการแบ่งจึงถือเอาจากความนิยมของนักท่องเที่ยวเป็นหลักว่าส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เพื่ออะไร จากการประเมินค่าความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว สามารถจัดกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดได้เป็น ๕ กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ ๑ มีสภาพแวดล้อมดีและมีความพร้อมสูง มีจำนวน ๑๑ แห่ง
- กลุ่มที่ ๒ มีสภาพแวดล้อมดีและมีความพร้อมปานกลาง มีจำนวน ๖ แห่ง
- กลุ่มที่ ๓ มีสภาพแวดล้อมดีพอใช้และมีความพร้อมสูง มีจำนวน ๑๕ แห่ง
- กลุ่มที่ ๔ มีสภาพแวดล้อมดีพอใช้และมีความพร้อมปานกลาง มีจำนวน ๙ แห่ง
- กลุ่มที่ ๕ มีสภาพแวดล้อมดีแต่มีความพร้อมต่ำ มีจำนวน ๘ แห่ง

ใน ๓ กลุ่มแรกอาจจัดได้ว่ามีศักยภาพในการพัฒนาสูง แต่ใน ๒ กลุ่มหลังมีศักยภาพในการพัฒนาค่อนข้างต่ำ

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว จะเห็นว่าสามารถจัดกลุ่มได้เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ๔ กลุ่ม ตามการรวมตัวในพื้นที่คือ

- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวใน อ. เมือง จ. เชียงราย ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทั้ง ๓ ประเภท ส่วนใหญ่เป็นโบราณสถานและวัดสำคัญ ๆ เช่น วัดพระแก้ว วัดพระสิงห์ กุฏิพระเจ้าเม็งราย ฯลฯ ตลอดจนกิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจ

ไค้แก่ การล่องแก่งแม่กก น้ำตกห้วยแม่ซ้าย สวนลั่นจี่ และไร่ส้มประคก แหล่งท่องเที่ยว
ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีการเข้าถึงสะดวก ตลอดจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พร้อมมูล
ทำให้มีความพร้อมในการพัฒนามาก

- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวใน อ.แม่จัน แม่สาย และเชียงแสน จ.เชียงราย
ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ๓ กลุ่มย่อย คือ แหล่งท่องเที่ยวใน อ.แม่จัน
ไค้แก่ โป่งน้ำร้อน หมู่บ้านชาวเขาคอยแม่สอง แหล่งท่องเที่ยวใน อ.แม่สาย ไค้แก่
พระบรมธาตุคอกยุง พระธาตุคอกยเวา และจุดเหนือสุดในประเทศไทย แหล่งท่องเที่ยว
ใน อ.เชียงแสน ส่วนใหญ่เป็นวัดและโบราณสถาน รวมทั้งสรวกซึ่งมีศักยภาพสูงมาก

แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้มีระดับความสำคัญสูง มีการคมนาคมเข้าถึง
และสิ่งอำนวยความสะดวกค่อนข้างพร้อม ควรได้รับการพัฒนาในระยะแรก

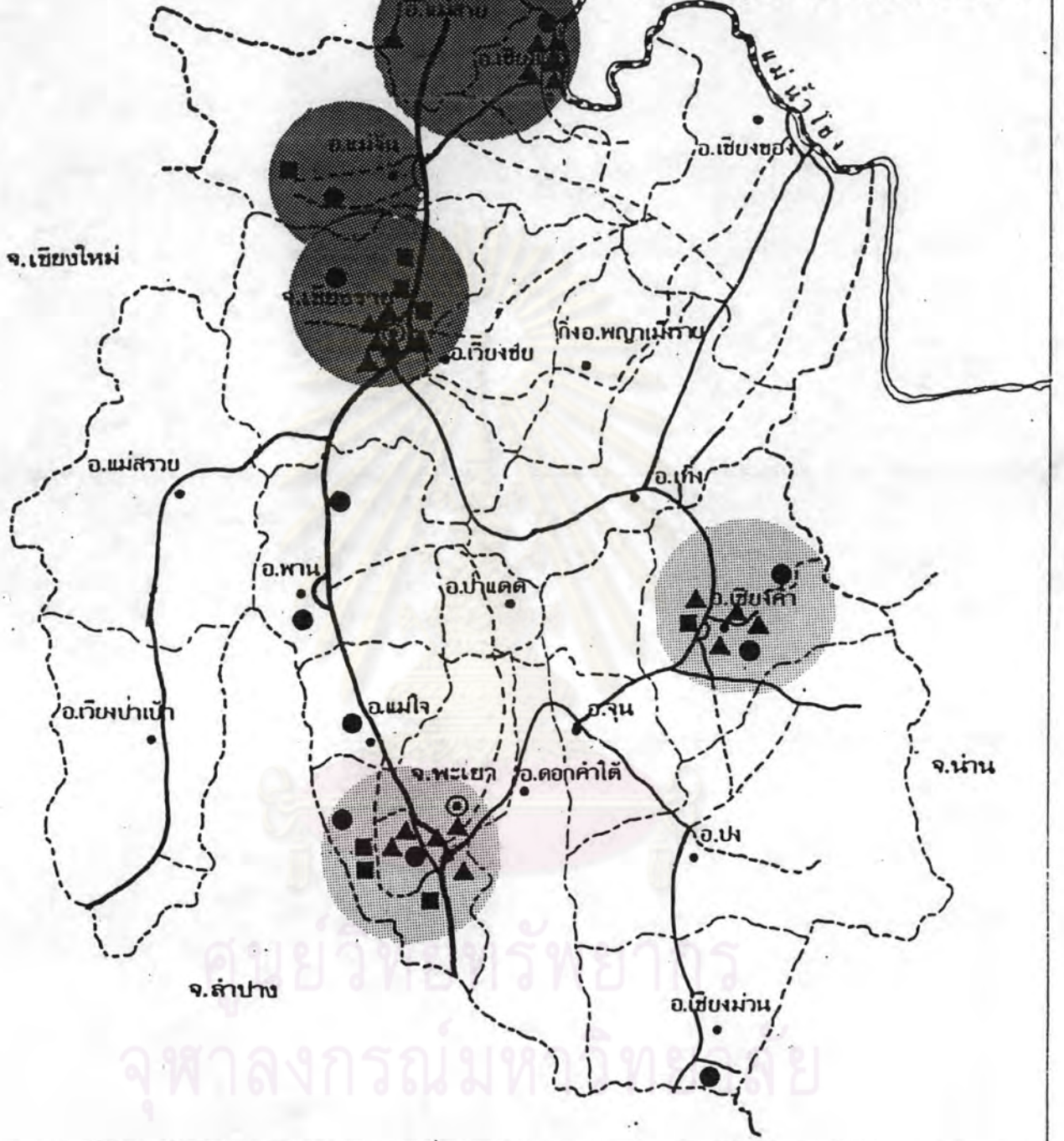
- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวใน อ.เมือง จ.พะเยา ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว
เที่ยวทั้ง ๓ ประเภท แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มีศักยภาพสูงมี ๒ แห่งคือ
กว๊านพะเยา และน้ำตกจำปาทอง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
ศิลปกรรมและศาสนา มีมากที่สุดที่น่าสนใจไค้แก่ วัดศรีโคมคำ วัดรัตนาราม วัดลี
และวัดศรีอุโมงค์คำ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณีนั้น
ส่วนใหญ่มีศักยภาพค่ามีที่น่าสนใจควรแก่การพัฒนาแห่งเดียวคือ กาควู้ แหล่งท่องเที่ยว
เหล่านี้ส่วนใหญ่มีการคมนาคมเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกค่อนข้างพร้อม

- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวใน อ.เชียงคำ จ.พะเยา เป็นบริเวณที่มี
แหล่งท่องเที่ยวทั้ง ๓ ประเภทประกอบกัน แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่ควร
พัฒนาไค้แก่ น้ำตกภูซาง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลป-
กรรม และศาสนาที่น่าสนใจมี ๒ แห่งไค้แก่ วัดนันทาราม และวัดห้วยน แหล่งท่องเที่ยว
เที่ยวประเภทกิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งควรได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาเป็นอย่า
งยิ่งไค้แก่ หมู่บ้านไทยลื้อ แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้การคมนาคมเข้าถึงค่อนข้างพร้อม แต่
สิ่งอำนวยความสะดวกมีน้อยกว่าใน อ.เมือง จ.พะเยา

นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น เส้นทาง

สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา

- แสดง ศักยภาพของกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว
- ▲ ■ แหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ
 - ศักยภาพสูง
 - ศักยภาพปานกลางค่อนข้างสูง

ระหว่างกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวใน อ. เมือง จ. เชียงราย กับกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวใน อ. เมือง จ. พะเยา ยังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นจุดเชื่อมโยงอีก ๒ แห่งใน อ. พาน คือ น้ำตกปวง น้ำตกทรายขาวและบ่อน้ำพุร้อน

แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วจะเห็นว่า ๒ กลุ่มแรกคือ กลุ่มใน อ. เมือง จ. เชียงราย และกลุ่มใน อ. แม่จัน แม่สาย เชียงแสน มีศักยภาพสูงกว่า ๒ กลุ่มหลัง คือ กลุ่มใน อ. เมือง จ. พะเยา และกลุ่มใน อ. เชียงคำ จ. พะเยา ปัญหาค่านายภาพของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้แก่ การคมนาคมเข้าถึงลำบาก ซากถนนสายรองเชื่อมต่อ โดยเฉพาะพื้นผิวการจราจรที่ชำรุดขาดการดูแล และปัญหาการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ยากขึ้น เพราะแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่น่าสนใจไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย - พะเยาก็มีอยู่พร้อมทุกประเภท มีจำนวนและคุณภาพเพียงพอแก่การส่งเสริมพัฒนา นอกจากนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่แล้ว ยังมีงานประเพณีที่สามารถส่งเสริมให้เป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างดีอีกหลายงาน ที่มีความเป็นไปได้มากได้แก่ งานยี่เป็ง ปอยหลวง ปอยน้อย งานสงกรานต์ และตานกวยสลาก งานเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาเที่ยวจังหวัดเชียงราย - พะเยามากขึ้นในช่วงฤดูที่นักท่องเที่ยวลดน้อยลง เช่น ฤดูฝน เป็นต้น

๖.๒ โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย - พะเยา

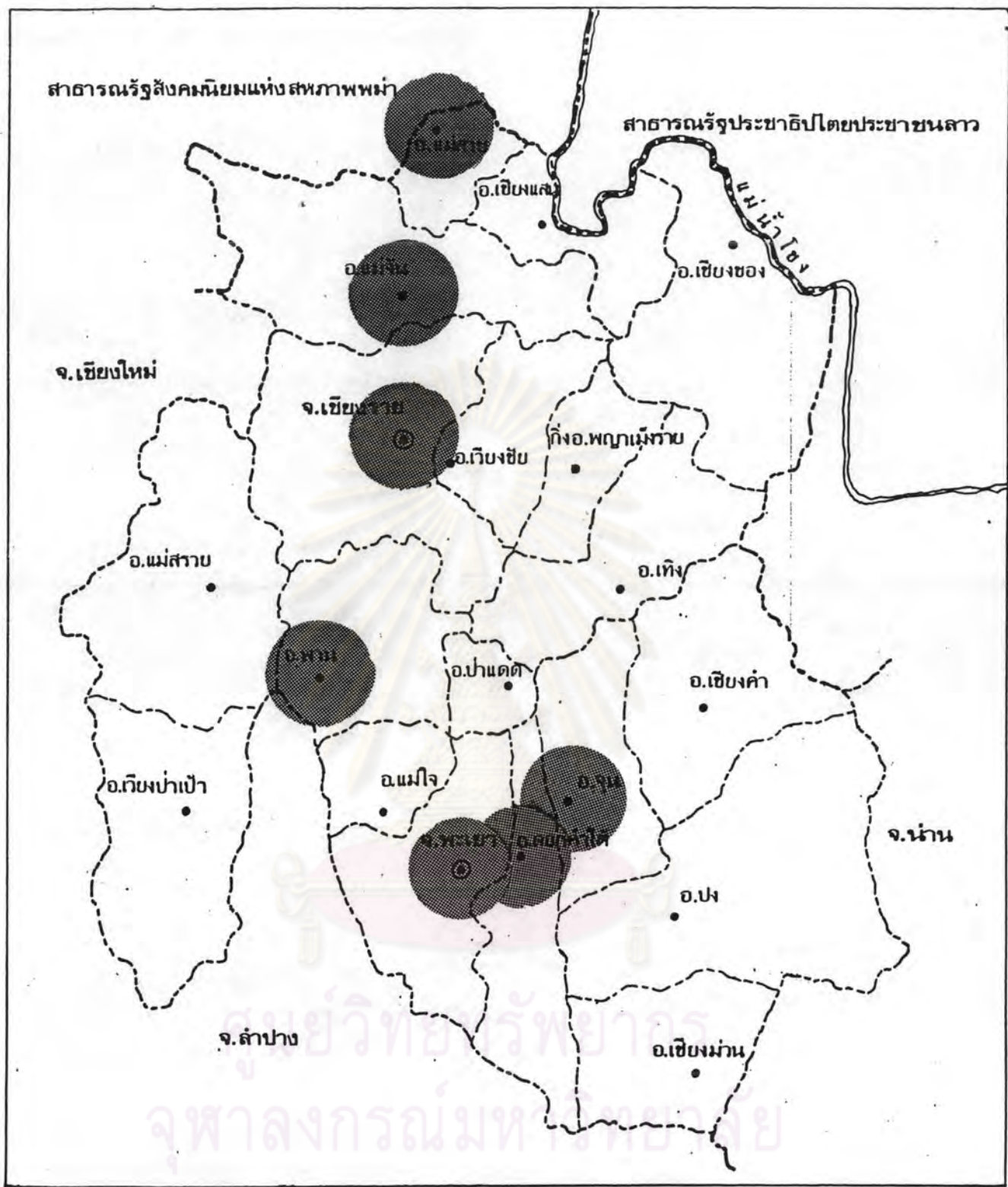
จังหวัดเชียงราย - พะเยา มีปัจจัยด้านต่าง ๆ หลายอย่างที่แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงที่จะส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากแนวโน้มและความได้เปรียบต่าง ๆ ของจังหวัดซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

๖.๒.๑ ระยะทางและลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว

จังหวัดเชียงรายอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๘๒๓ กิโลเมตร ส่วนจังหวัดพะเยาอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๘๘๑ กิโลเมตร จึงเป็นที่แน่นอนว่าไม่สามารถเดินทางแบบเข้าไป-เย็นกลับได้ ในการเดินทางจากกรุงเทพฯ หากเวลาจำกัดก็สามารถเดินทางไปถึงภายในวันเดียวได้ แต่หากไม่ต้องการให้รีบเร่งจนเกินไป ก็ควรแวะพัก

ที่ลำปางหรือเชียงใหม่เสีย • คืบก่อน จากนั้นจึงเดินทางต่อ หากออกเดินทางแต่เช้า ก็จะได้ถึงเชียงใหม่หรือพะเยาก่อนเที่ยง ตลอดเส้นทางสภาพถนนดีมากและปลอดภัย ประกอบกับวิวทัศนียภาพที่สวยงามที่แปรเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ตามสภาพภูมิประเทศจากที่ราบภาคกลาง ค่อย ๆ เป็นที่ราบสูง จนเป็นป่าเขาสูงในที่สุด เมื่อเข้าเขตภาคเหนือ ทำให้การเดินทางไม่น่าเบื่อ ตลอดเส้นทางมีจุดพักรถและบริการอื่น ๆ เช่น ปั๊มน้ำมัน ร้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นระยะ ๆ จึงนับว่าเป็นเส้นทางที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากพอสมควรแม้ว่าระยะทางจะค่อนข้างไกล แต่ก็ไม่เป็นปัญหา เมื่อไปถึงจังหวัด เชียงราย - พะเยาแล้ว การคมนาคมบนเส้นทางหลวงสายหลักก็ยังคงสะดวกสบาย เช่นเดิม แต่ปัญหาในพื้นที่ก็คือ เส้นทางคมนาคมสายรอง โดยเฉพาะที่เชื่อมหรือเป็น ทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีสภาพไม่ดี หลายแห่งเป็นถนนเปลี่ยวตัน ทำให้การเดินทางจากแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งไม่สะดวกเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม กรมทางหลวงได้มีโครงการที่จะตัดถนนเพิ่มขึ้นอีกหลายสาย เช่น ทางหลวงสายเชียงแสน-แม่สาย หรือสายท่าคอง - แม่จัน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี ๒๕๒๔ เป็นต้น นอกจากนี้ตามแผนจังหวัดและแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ก็มีโครงการที่จะตัดถนนเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง โครงการต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับเส้นทาง การคมนาคมสายรองให้เกิดระบบโครงข่ายของวงจรถวายต่อเนื่องได้ดียิ่งขึ้น

ในด้านการพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนั้น จะเห็นว่ามีการตั้ง ๓ ประเภท ทำให้เกิดความหลากหลายในการท่องเที่ยว ลักษณะเช่นนี้เป็นความได้เปรียบอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการจูงใจนักท่องเที่ยวเพราะสามารถสร้างความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มาก อย่างไรก็ตาม ลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย - พะเยานั้นมีความคล้ายคลึงกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่อยู่มาก เนื่องจากอยู่ในกลุ่มลานนาไทยด้วยกัน จึงทำให้ความนิยมของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันมุ่งไปที่จังหวัด เชียงใหม่มากกว่า แต่ในอนาคตอันใกล้ นี้ขณะที่ความสามารถในการรับนักท่องเที่ยวของ เชียงใหม่อิ่มตัว ประกอบกับลักษณะเฉพาะตัวของประการของทรัพยากรการท่องเที่ยวใน เชียงราย - พะเยา ที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย - พะเยา ก็จะมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางรองทางการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบนเพื่อ สนับสนุนและแบ่งเบาภาระจากจังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างดี

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา

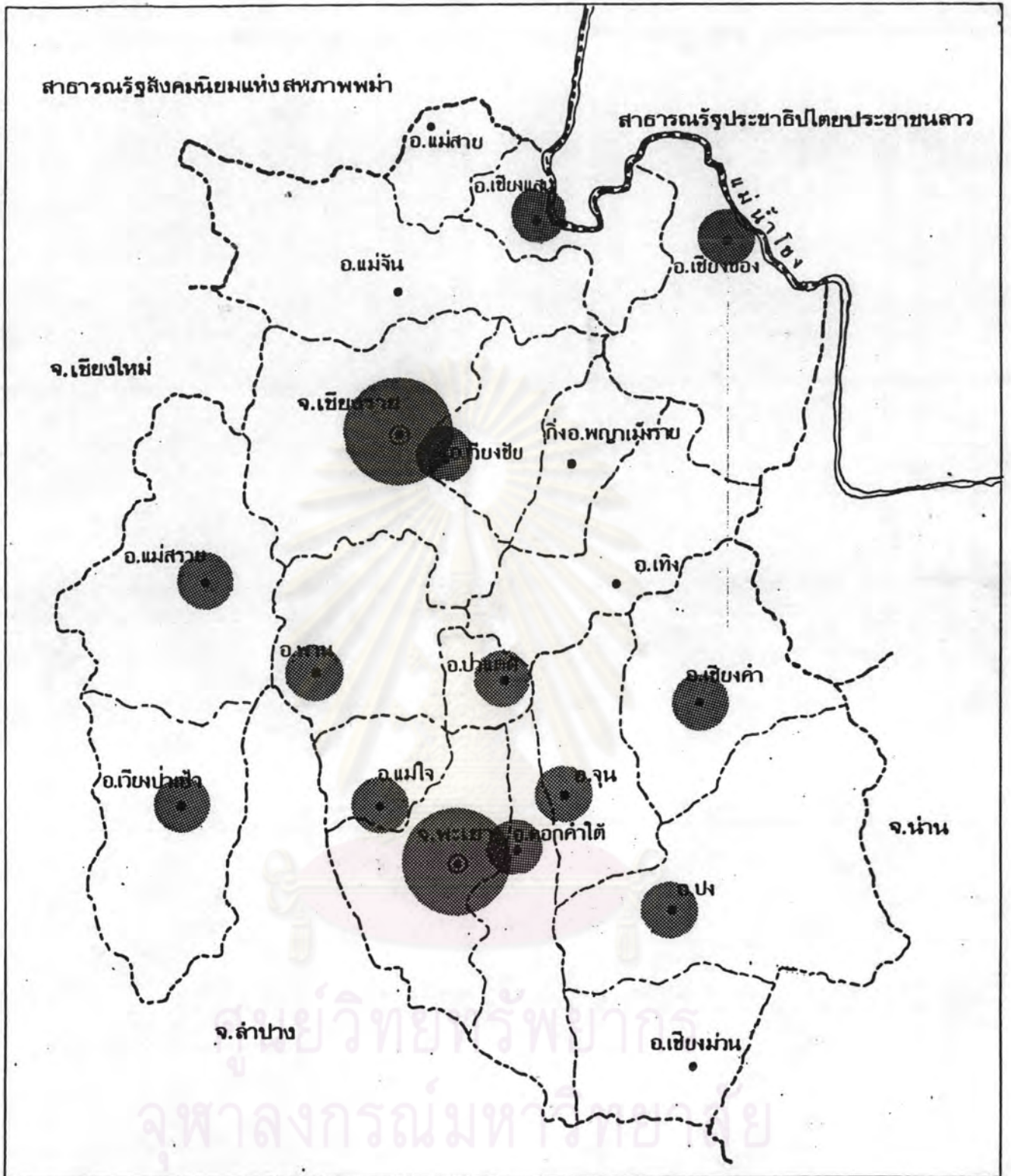

แสดง พื้นที่ที่มีน้ำประปาใช้

๖.๒.๒ จำนวนและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง
ภาคเหนือเป็นภาคที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่แทบทุกจังหวัด
จึงเป็นภูมิภาคที่มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวค่อนข้างสูงกว่าภาคอื่น ๆ ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคแรกจึงเริ่มขึ้นที่ภาคเหนือก่อน และดำเนินเรื่อยมาจนกระทั่ง
ปัจจุบัน ในการเดินทางไปยังจังหวัดเชียงราย - พะเยานั้น จะต้องผ่านจังหวัด
ต่าง ๆ ทางภาคเหนือหลายจังหวัด และสามารถเดินทางไปได้หลายเส้นทาง แต่ละ
เส้นทางก็ล้วนมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจทั้งสิ้น นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงของวิถีทัศน์
และภูมิประเทศสองข้างทางก็มีส่วนช่วยทำให้การเดินทางไม่น่าเบื่อ จังหวัดเหล่านี้ได้แก่
จังหวัดกำแพงเพชร ตาก ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แพร่ น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก
สุโขทัย พิจิตร และเพชรบูรณ์ เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดเหล่านี้อาจนำ
เข้ามาผนวกในการเดินทางไปเชียงราย - พะเยาได้ ในกรณีที่ต้องการยี่สิบวันในการ
เดินทาง และเพิ่มกิจกรรมดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวหรืออาจใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทแวะชมในเส้นทางผ่าน ส่วนในกรณีที่ต้องการเดินทางโดยตรงเพื่อใช้เวลาใน
การท่องเที่ยวในจังหวัดให้มาก ก็สามารถผ่านไปได้เนื่องจากมีเส้นทางหลวงสายหลักที่
ตัดตรงโดยไม่จำเป็นต้องผ่านตัวจังหวัดเหล่านั้น เป็นการช่วยประหยัดระยะเวลาได้มาก
การที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากและหลายประเภทในเส้นทางเดินทางนี้ เป็นความ
ได้เปรียบอย่างหนึ่งของเชียงราย - พะเยา เพราะสามารถใช้แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น
มาช่วยเพิ่มให้การเดินทางมีรสชาติขึ้นได้ตามความต้องการ

๖.๒.๓ ชื่อเสียงและรูปแบบของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

จากบทที่แล้วจะเห็นว่าชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญ
สูงมากในการประเมินค่า ทั้งนี้เพราะความมีชื่อเสียงจะเป็นสิ่งแรกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว
ให้มาเยือน ทั้งยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถกำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยวได้ด้วย
จังหวัดเชียงรายเป็นที่รู้จักกันในแง่ที่เป็นดินแดนเหนือสุดของประเทศไทย เป็นที่ตั้ง
ของดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ สวนลินจี และที่อยู่ของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ส่วนจังหวัด
พะเยานั้นมีกว๊านพะเยาเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวมาหลายสิบปีแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
จังหวัดทั้งสองมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันมานานแล้วแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอีกหลาย
แห่งจะยังไม่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาก็ตาม ปัจจุบันนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย-

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา

แสดง พื้นที่ที่มีโทรศัพท์ใช้

พะเยา ส่วนใหญ่จะมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย - พะเยา ในฐานะทางผ่านหรืออยู่ในเส้นทางไปหรือกลับจากจังหวัดเชียงใหม่หรือจังหวัดอื่น อาจพักที่เชียงราย-พะเยา ๑ หรือ ๒ คืนเท่านั้น หากมาจากเชียงใหม่ตามเส้นทางสันทราย - คอยสะเก็ด ก็จะตรงเข้าสู่เชียงราย ชมแหล่งท่องเที่ยวในเมือง จากนั้นก็ไปเมืองเชียงแสน สบรวก แล้วย้อนไป อ.แม่สาย ข้ามพากไปท่าซำเหล็กของพม่า แล้วกลับมาพักที่ตัวเมืองเชียงราย เดินทางต่อไปพะเยา ชมกว๊านพะเยา วัดต่าง ๆ ในเมือง แล้วเดินทางกลับไปลำปาง หรือเชียงใหม่ หากเป็นหน้าลันจีก็จะแวะชมสวนลันจีในจังหวัดเชียงรายด้วย หรือหากมาจากลำปางก็จะเข้าพะเยาก่อนแล้วจึงไปเชียงราย เชียงใหม่ในทางกลับกัน ทั้งนี้ โปรแกรมส่วนใหญ่จะถือเชียงราย - พะเยา เป็นเพียงตัวสนับสนุนการนำเที่ยวจังหวัด เชียงใหม่มากกว่าจะเจาะจงเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก นอกจากนั้นยังมีนักท่องเที่ยวอีกจำนวนหนึ่งที่เจาะจงมาเที่ยวจังหวัดเชียงราย - พะเยา โดยเฉพาะ แบ่งออกเป็นสองกลุ่มย่อย กลุ่มแรกเป็นการล่องแก่งแม่น้ำกกโดยแพหรือเรือ เริ่มต้นจากท่าคอนจังหวัด เชียงใหม่ มาสิ้นสุดที่ท่าเรือโฮเวอรับรุค จังหวัดเชียงราย แล้วพักที่เชียงรายเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ หรือกลับเลย ทั้งนี้มักจะเป็นการท่องเที่ยวแบบเหมาจ่าย (PACKAGE TOUR) ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นการท่องเที่ยวแบบเคินป่า นักท่องเที่ยวจะมาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเดินทางพักแรมในป่าเพื่อการผจญภัยและสัมผัสกับสภาพป่าตามธรรมชาติ การท่องเที่ยวในสองแบบหลังนี้กินเวลายาวนานกว่าแบบแรก และมีแนวโน้มที่จะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ

๖.๒.๔ ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน

ปัจจุบันจังหวัดเชียงราย - พะเยา มีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมพอสมควรในระดับหนึ่ง ทั้งในด้านการคมนาคม ระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนบริการสาธารณะอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นความเพียงพอกับสภาพในปัจจุบัน เท่านั้น หากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นก็จะต้องปรับปรุงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ต่างก็มีโครงการขยายโครงข่ายและการปรับปรุงอยู่แล้วในอนาคต ทำให้โอกาสในการพัฒนามีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น

๒.๓ ปัญหาค้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย - พะเยา

จากการศึกษาข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวในบตต่าง ๆ ที่ผ่านมา ทำให้สามารถสรุปปัญหาค้านการท่องเที่ยวของจังหวัดได้ดังนี้

๒.๓.๑ ปัญหาค้านโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการท่องเที่ยว

ก. การคมนาคม

จังหวัดเชียงราย - พะเยา มีโครงข่ายของถนนในระดับภาคที่ดีพอสมควร แต่มีขาดเส้นทางสายรองที่จะเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เป็นระบบโครงข่ายที่สมบูรณ์ ถนนหลายแห่งมีปลายตัน ทำให้ต้องเดินทางย้อนกลับมาตั้งต้นใหม่เมื่อจะเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น จากตัวเมืองเชียงรายไปแม่สาย หรือ เชียงแสน ไม่มีทางเชื่อมระหว่างแม่สายกับเชียงแสน เป็นต้น สภาพเช่นนี้จะพบมากขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวจุดเล็ก ๆ อีกหลายแห่งในพื้นที่ นอกจากนั้นสภาพของผิวจราจรในถนนสายรองหรือถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวซึ่งชำรุดมากหรือทางแคบ ก็เป็นปัญหาสำคัญทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอีกหลายแห่งเป็นไปได้ค่อนข้างลำบาก ส่วนรถโดยสารประจำทางนั้นมีจำนวนเพียงพอ แต่ขาดแคลนคันรถไฟ เนื่องจากทางรถไฟสายเหนือสิ้นสุดเพียงแค่เชียงใหม่ ทำให้ขาดสื่อในการเดินทางที่สำคัญไปอย่างหนึ่ง การคมนาคมทางอากาศแม้จะมีเที่ยวบินไปเชียงรายแต่ยังไม่เป็นที่นิยมนักเนื่องจากเวลาของเที่ยวบินไม่เหมาะสม

ข. สาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ

ในค่านระบบไฟฟ้า ประปา โทรคมนาคม และการรักษาพยาบาล ปัจจุบันยังมีบริการไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ แต่ในอำเภอใหญ่ ๆ โดยเฉพาะอำเภอที่มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวมักจะมีบริการเหล่านี้อยู่ แต่จะต้องปรับปรุงค่านปริมาณคุณภาพ และการกระจายตัว การกำจัดขยะและน้ำเสียแม้ในปัจจุบันจะยังไม่ประสบปัญหาแต่ก็เป็นเพราะชุมชนยังมีขนาดเล็ก ถ้าชุมชนขยายตัวใหญ่ขึ้นเนื่องจากการพัฒนาจะต้องมีปัญหาก่เกิดขึ้นอย่างแน่นอนหากยังใช้ระบบในปัจจุบันนี้อยู่ จึงควรเตรียมการให้มีการกำจัดขยะและน้ำเสียเพื่อรับการพัฒนาในอนาคต ในค่านที่พักและร้านอาหารมีปัญหาในค่านคุณภาพ การบริการ และจำนวนที่พัก ซึ่งจะต้องปรับปรุงให้มีมาตรฐานเพียงพอที่จะรับนักท่องเที่ยวได้

๖.๓.๒ ปัญหาบ้านตลาดการท่องเที่ยว

ตลาดการท่องเที่ยวของเชียงราย - พะเยา ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งมีจำนวนมากถึง ๘ : ๑ เมื่อเทียบกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวเหล่านี้กว่าร้อยละ ๕๐ จะพักในจังหวัดเชียงราย - พะเยาเพียง ๑ - ๒ คืน ซึ่งนับว่าน้อยและเป็นปัญหาในการพัฒนาการตลาด ทั้งนี้เป็นเพราะขาดการให้ข่าวสารและรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีการสนับสนุนให้เกิดการกระจายการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ตลอดจนงานศิลปหัตถกรรมและงานประเพณี นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งยังทรุดโทรมลงเพราะไม่มีการดูแลปรับปรุง

๖.๓.๓ ปัญหาบ้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอีกเป็นจำนวนมากยังขาดการแนะนำให้เป็นที่รู้จัก กลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ขาดการเชื่อมต่อที่เป็นระบบ โดยเฉพาะถนนทางเข้าและทางเชื่อมนั้น นอกจากส่วนใหญ่จะไม่มีแล้ว สภาพของผิวการจราจรยังชำรุดและแคบ ทำให้ยากแก่การเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งขาดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ไม่มีการรักษาสภาพเดิมตลอดจนการปรับปรุงดูแลให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ การไม่กำหนดการใช้ที่ดินอย่างชัดเจน ทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งถูกสภาพข้างเคียงบดบังความสำคัญและทำลายความงาม ตลอดจนคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวไปมาก แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งขาดการรักษาความสะอาดและขาดการส่งเสริมให้มีกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น บริเวณกว๊านพะเยา เป็นต้น นอกจากนี้ งานประเพณีหลายอย่างที่จะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ก็ขาดการส่งเสริมฟื้นฟูและขาดพื้นที่รองรับ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และศาสนาหลายแห่งถูกตัดแปลงหรือซ่อมแซมจนสูญเสียเอกลักษณ์ไปมาก เกิดเป็นมลภาวะทั้งทางธรรมชาติและทัศนียภาพ ปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขโดยด่วน

๖.๔ โครงการที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย - พะเยา

๖.๔.๑ แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙

เป็นโครงการของกระทรวงมหาดไทย จัดทำโดยบริษัทที่ปรึกษา

ไทยกรุป จำกัด ปัจจุบันได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย เป็นแผนจังหวัดที่มีลักษณะผสมผสานกิจกรรมการพัฒนาสาขาต่าง ๆ โดยการกำหนด โครงสร้างทางเศรษฐกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์การพัฒนาทั้งในค่านเศรษฐกิจมหภาค และเศรษฐกิจภาคสาขาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติด้วย โดยมีนโยบายหลักในการพัฒนา ดังนี้

- พัฒนาส่งเสริมคุณค่าของชีวิตและความเป็นอยู่ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น
- พัฒนาทางค่านสวัสดิภาพของสังคม
- ส่งเสริมและเร่งรัดการกระจายรายได้ให้ประชาชนมีโอกาสและความเสมอภาคทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม
- เร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง พัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาค่าบล พัฒนาอำเภอ และพัฒนาจังหวัดทุกชั้นตอน
- ส่งเสริมกลุ่มอาชีพพัฒนา กลุ่มพลังงานและกลุ่มอื่น ๆ ให้พัฒนาในทางที่ถูกต้องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ
- อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ โดยการนำมาใช้อย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ ประหยัด และพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมดุลย์

การที่จะนำนโยบายของการพัฒนาจังหวัดไปปฏิบัติให้บรรลุผลนั้นจะต้องปรับปรุงและจัดทำโครงการหลัก คือ

- ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างทางด้านการบริหาร
- ปรับปรุงและเร่งระดมความสามารถของเจ้าหน้าที่ ความสามารถทางการบริหาร การจัดการ
- เพิ่มและส่งเสริมการให้ความร่วมมือของประชาชนต่อขบวนการพัฒนา
- เพิ่ม ส่งเสริม และปรับปรุงระบบงบประมาณในเรื่องขบวนการพัฒนา

ในค่านของการท่องเที่ยว เนื่องจากเชียงรายมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่มากมายหลายประเภท ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ก็มีค่อนข้าง

ข้างพร้อม จึงได้จัดการท่องเที่ยวเป็นหัวข้อใหญ่หัวข้อหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว แผนจังหวัดเชียงราย ได้เสนอให้ทำการพัฒนาหลาย ๆ ด้านพร้อมกันไป กล่าวคือ

- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายจะต้องพัฒนาทางด้านความมั่นคงปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และเส้นทางคมนาคมเข้าไปสู่แหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งได้เสนอให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๓ กลุ่มของจังหวัดคือบริเวณป่าเขาต่าง ๆ ใน อ.เวียงป่าเป้า อ.แม่สรวย อ.เมือง อ.แม่สาย และ อ.แม่จัน รวมทั้งบริเวณใน อ.เชียงแสนด้วย วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ใน อ.เมืองเชียงราย อ.เชียงแสน พระธาตุคอกยั้ง และพระธาตุคอกยเว และหมู่บ้านชาวเขาและชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในบริเวณ อ.เมือง อ.แม่จัน อ.แม่สาย อ.แม่สรวย

- การพัฒนาทางด้านบริการการท่องเที่ยว ปัจจุบันนี้นักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเดียวกับที่มาเที่ยวเชียงใหม่และถือโอกาสมาเที่ยวเชียงรายด้วย ฉะนั้น การมาเที่ยวเชียงรายจึงเป็นการเที่ยวระยะสั้น ซึ่งจะค้างเพียง ๑ - ๒ คืนเท่านั้นที่เชียงราย และจะกลับไปเชียงใหม่หรือกรุงเทพฯ เลย ฉะนั้น บริการทางด้านโรงแรมจึงมีไม่มากนักและอยู่ในสภาพที่พอใช้ ส่วนที่มีคุณภาพดีพอประมาณจะมีราคาค่อนข้างสูง ดังนั้น การพัฒนาเรื่องที่พักในเชียงรายควรเป็นโรงแรมประเภทชั้นสองในระคับคี่ มีราคาพอสมควร จะเป็นเครื่องดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก นอกจากนั้น ควรปรับปรุงด้านการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่จะพักแรมในที่พักที่มีลักษณะอยู่กับธรรมชาติ ตลอดจนการบริการทางด้านคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะถนนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันยังมีความทุรกันดารอยู่มาก

- การพัฒนาทางด้านประชาสัมพันธ์ จัดการประชาสัมพันธ์โฆษณาให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป เพื่อชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดมากขึ้น โดยเน้นที่นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากหากมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาจะทำให้มีการกระจายรายได้สู่ประชาชนในจังหวัดได้มากกว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาก เพราะรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มักตกอยู่ที่โรงแรมและ

บริษัทจกน้ำเที่ยวเท่านั้น

เพื่อให้การพัฒนาบ้านต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แผน
จังหวัดฯ ได้เสนอแผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็น ๓ โครงการด้วยกัน
คือ โครงการที่ ๑ จัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวของเชียงราย โครงการที่ ๒
จัดทำการศึกษาสัมพันธภาพเผยแพร่ และโครงการที่ ๓ จัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและ
การบริการสำหรับนักท่องเที่ยว นโยบายและโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลโดย
ตรงต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย - พะเยา

๖.๔.๒ โครงการผันน้ำอิง-ยม-น่าน และส่วนขยายโครงการผันน้ำกก-อิง

เป็นโครงการระยะยาวของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
ดำเนินการโดยกองวางแผนและพัฒนาแหล่งน้ำ กองสำรวจ และกองนิเวศน์วิทยาและสิ่ง-
แวดล้อม เริ่มรับมอบหมายนโยบายจากรองผู้ว่าการฝ่ายก่อสร้าง เมื่อประมาณกลางปี
๒๕๒๒ คาดว่าจะแล้วเสร็จก่อสร้างได้ประมาณปลายปี ๒๕๓๔ ที่มาของโครงการนี้สืบ
เนื่องมาจากปัจจุบันการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งก่อให้เกิดความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะการ
เพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ความต้องการขัญญาหารเพื่อบริโภค การขยายตัวด้าน
ธุรกิจ อุตสาหกรรม และอื่น ๆ ฯลฯ เชื้อน ผ่าย และแหล่งเก็บน้ำอื่น ๆ ในลุ่มน้ำเจ้า-
พระยา ไม่สามารถสนองความต้องการการใช้น้ำได้ จึงต้องพยายามแสวงหาน้ำจากแหล่ง
น้ำอื่น ๆ ที่ใหญ่และอุดมสมบูรณ์กว่ามาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น โครงการผันน้ำอิง-ยม-น่าน
มีความเป็นไปได้มากที่สุด และสามารถพัฒนาให้มีขนาดใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหการขาดแคลน
น้ำในระยะยาวได้อย่างเหมาะสม

โครงการนี้วางแผนที่จะสูบน้ำจากแม่น้ำอิง แม่น้ำโขง และแม่น้ำ
กก ลงสู่ลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำน่าน บนแม่น้ำยมจะมีเขื่อนและโรงไฟฟ้าสร้างขึ้นเพื่อเก็บกัก
น้ำที่สูบน้ำแล้วค่อย ๆ ปล่อยลงสู่ท้ายน้ำตามความต้องการใช้ โดยน้ำที่ปล่อยออกนี้จะ
ใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าก่อนเสมอ บนแม่น้ำกกก็เช่นกันจะมีเขื่อนและโรงไฟฟ้าสร้างขึ้น
บริเวณใกล้กับบ้านโป่งนาค่า ห่างจากตัวจังหวัดเชียงรายไปทางต้นน้ำประมาณ ๑๐
กิโลเมตร ท้ายเขื่อนมีฝายผันน้ำเข้าคลองส่งไปยังเขื่อนปงที่อำเภอปง จังหวัดพะเยา
น้ำที่ผลิตกระแสไฟฟ้าแล้วนี้จะปล่อยลงสู่ลุ่มน้ำยม ลุ่มน้ำน่าน และลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

ต่อไปเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการในการใช้น้ำเพื่อชลประทานในอนาคต หากโครงการนี้เป็นไปตามแผนก็จะสามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่ชลประทานของประเทศได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมหาศาล โดยเฉพาะในเขตจังหวัดเชียงราย - พะเยา จะได้รับประโยชน์มาก และยังเป็นการเพิ่มกำลังในการผลิตกระแสไฟฟ้าอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในเขตจังหวัดเชียงราย - พะเยา จะมีผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการนี้บางประการ กล่าวคือ จะต้องโยกย้ายราษฎรในบริเวณอ่างเก็บน้ำประมาณ ๘๒๕ ครอบครัว และต้องเสียเนื้อที่ป่าในลุ่มน้ำกกและตามแนวคลองรวมกันประมาณ ๓๕ ตารางกิโลเมตร โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยวอาจมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบทางการท่องเที่ยวในลุ่มน้ำกกได้ เนื่องจากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในลุ่มน้ำกกนั้น เป็นที่รู้จักและนิยมกันในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศมานานนับสิบปีแล้ว ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะดีขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบันการท่องเที่ยวในลุ่มน้ำกกมี ๒ รูปแบบ คือ การล่องแพและการล่องเรือยนต์ โดยมีจุดค้นทางปลายทางอยู่ที่บ้านท่าคอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และท่าเรือโฮเวอร์บรुक อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย คั้งที่ได้กล่าวรายละเอียดแล้วในบทที่ ๕ หากมีการสร้างเขื่อนขึ้น จุดปลายทางคงจะต้องย้ายจากท่าเรือโฮเวอร์บรुकไปอยู่ที่เขื่อน และสิ่งที่จะหายไปก็คือ การล่องแพในลักษณะผจญภัยไปตามแก่งต่าง ๆ ในแม่น้ำกก แต่จากการสำรวจ ลักษณะผจญภัยของการล่องแก่งนั้นเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น จุดสนใจระหว่างเส้นทางล่องแพกกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยวยุโรปแล้วคือ สภาพธรรมชาติ และสภาพชีวิตสองข้างทางของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ มากกว่า ดังนั้นการที่การล่องแก่งโดยแพจะหายไปจึงไม่ใช่ผลกระทบที่สำคัญนัก เพราะแท้จริงแล้วการล่องแพก็อาจยังคงอยู่เพียงแค่มิมีแก่งเท่านั้น นอกจากนี้ การสร้างเขื่อนทำให้เกิดอ่างเก็บน้ำซึ่งก็นับว่าเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยวแบบใหม่ขึ้น การพัฒนาเส้นทางน้ำเหนือเขื่อนและคลองส่งน้ำเป็นเส้นทางท่องเที่ยว โดยรักษาสภาพหมู่บ้านและวิถีความเป็นอยู่ริมน้ำของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ไว้ ตลอดจนสภาพป่าไม้โดยรอบจะทำให้เกิดการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวขึ้นได้เช่น การมีการสร้างที่พักประเภทแพ บังกาโลริมน้ำ หรือมีการเปลี่ยนแปลงของบริการอื่น ๆ อีกเช่น อาจเปลี่ยนจากการใช้เรือหางยาวมาเป็นเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ คั้งที่ได้เกิดมีขึ้นแล้วในเขื่อนอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยว-

เที่ยวในแม่น้ำก็มีลักษณะเด่นที่ได้เปรียบอยู่แล้ว กล่าวคือ โครงการการเดินทางจาก เชียงใหม่ไปเชียงรายนั้น ในช่วงทางบกจากเชียงใหม่ไปอำเภอฝางนั้นมีแหล่งท่องเที่ยว ระหว่างทางเป็นจำนวนมาก เช่น ถ้าเชียงคาว ช้างท่างาน เป็นต้น และต่อด้วยเส้นทางน้ำที่ไม่ยาวเกินไปนัก สามารถถึงเชียงรายได้ภายในวันเดียว หากเส้นทางบกจาก เชียงใหม่-ฝาง-บ้านท่าตอน และจังหวัดเชียงรายได้รับการพัฒนาให้มีผิวการจราจรที่ดี และเชื่อมต่อกันเป็นวงจรแล้ว ก็จะช่วยเสริมให้การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่นี้มีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น

๖.๔.๓ แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

เป็นโครงการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดทำโดย บริษัทร่วมค้าโครงการจัดทำแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ อันประกอบด้วย บริษัทสถาปนิกสุเมธ ชุมสาย จำกัด บริษัทเอ็ม. เอช. แพลนนิ่งแอนคเคิเวลดอพเมนท์ จำกัด บริษัท โฟร์เอส จำกัด และบริษัท เอเซียเน็อนจันเนียร์ริงคอนซัลแต้นส์ จำกัด แผนหลักดังกล่าวมีลักษณะเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน ประกอบด้วยโครงการ และแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวระดับภาค ระดับกลุ่ม และระดับจุด โดยการจัดลำดับความสำคัญตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น รวมทั้งการเสนอแนวทางในการจัดการด้านการเงินของโครงการ ตลอดจนขบวนการที่จะนำแผนไปปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลในที่สุด ปัจจุบันแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

พื้นที่ของโครงการนอกจากในจังหวัดเชียงใหม่แล้ว ยังครอบคลุมถึงจังหวัดใกล้เคียงอันได้แก่ จังหวัดลำพูน ลำปาง เชียงราย และพะเยาอีกด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาทั้ง ๑๐ กลุ่มนั้น มีกลุ่มที่อยู่หรือเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายและพะเยาถึง ๓ กลุ่ม คือ

- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวท่าตอน
- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวกวานพะเยา
- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเมืองเชียงแสน แม่สาย

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้จัดเป็น ๒ ชั้นตอนคือ โครงการเร่งด่วนใช้โปรแกรมขั้นต่ำ กล่าวคือ การลงทุนต่ำและใช้ระยะเวลาในการ

พัฒนาภายในระยะเวลา ๕ ปี ส่วนโครงการระยะยาวใช้โปรแกรมขั้นสูง การลงทุนสูง และใช้ระยะเวลาในการพัฒนา ๕ ปีขึ้นไป

ในคำนำที่เกี่ยวกับจังหวัดเชียงราย - พะเยา นั้นจากการศึกษาพบว่า จังหวัดเชียงราย - พะเยามีแนวโน้มที่จะเป็นศูนย์กลางที่มีความสำคัญรองจากเชียงใหม่ ดังนั้น ในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวระยะยาวคือตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ เป็นต้นไป จึงสนับสนุนให้เชียงราย - พะเยา รวมทั้งลำปาง - ลำพูน เป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวรองจากเชียงใหม่ โดยเน้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดลำปางเป็นอันดับแรก ทั้งนี้จะปรับปรุงในคำนำที่หัก ระบบสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคม ตลอดจนบริการทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านค้าของที่ระลึก เป็นต้น เพื่อเป็นการเปิดตลาดการท่องเที่ยวในแถบจังหวัดล้านตะวันออกของภาคเหนือ โครงการระยะสั้นที่คาดว่าจะอยู่ในช่วงปี ๒๕๒๕ - ๒๕๒๘ ได้แก่ การสนับสนุนการกระจายการท่องเที่ยวไปสู่จังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวท่าตอน ชุมชนท่าตอนเป็นจุดเริ่มต้นของการลงแกลงในแม่น้ำกก ไปสิ้นสุดที่เชียงราย ปัจจุบันท่าตอนเป็นชุมชนขนาดเล็ก แขนหลักฯ ได้เสนอให้กระจายการท่องเที่ยวออกไปในพื้นที่กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยสนับสนุนให้มีการสร้างที่พักแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติในบริเวณเส้นทางริมแม่น้ำกก ตลอดจนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานเพื่อเสริมสร้างเส้นทางล่องแพแม่น้ำกก ส่วนโครงการระยะยาวซึ่งจะเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ เป็นต้นไปนั้น นอกจากการพัฒนาที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วยังระบบแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรกด้วย ได้แก่ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวกว๊านพะเยา และกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเมืองเชียงแสน - แม่สาย ที่สำคัญก็คือ แขนหลักฯ ได้เสนอให้ปรับปรุงระบบการคมนาคมทั้งในระดับภาค ระดับกลุ่ม และระดับจุดเพื่อให้เสริมระบบ "โครงข่ายของวงจรต่อเนื่อง" ให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งขาดการต่อเนื่อง ถนนหลายสายมีปลายตัน เช่น เชียงใหม่ - ท่าตอน, เชียงราย - แม่จัน - แม่สาย, เชียงราย - เชียงแสน ทำให้การเดินทางจากแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งไปยังอีกแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งไม่สะดวกเท่าที่ควร เพราะต้องมีการยอนเส้นทางมาตั้งต้นใหม่ แขนหลักฯ ได้เสนอให้เพิ่มเส้นทางหลายสายโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับโครงการก่อสร้างทางหลวงของประเทศ เช่น เส้นทางสาย ท่าตอน -

แม่จัน - เชียงราย เส้นทางสายเชียงแสน - แม่สาย และเส้นทางสายพะเยา - เชียงคำ - เชียงของ - เชียงแสน - แม่สาย เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันเส้นทางบางสายก็กำลังมีโครงการจัดทำอยู่เช่น สายเชียงแสน - แม่สาย และสายท่าคอง - แม่จัน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี ๒๕๒๔ หากโครงการเหล่านี้แล้วเสร็จจะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย - พะเยา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ตามความมุ่งหมาย

๖.๔.๔ โครงการพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดภาคเหนือตอนบน ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (๒๕๒๕ - ๒๕๒๙)

เป็นโครงการของรัฐบาลดำเนินการโดยหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนซึ่งประกอบไปด้วย เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา แม่ฮ่องสอน และตาก นั้นยังต่ำกว่าส่วนรวมของประเทศถึงร้อยละ ๒๒.๖ ทั้งนี้โดยมีสาเหตุสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

- การเพิ่มผลผลิตด้วยวิธีการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกโดยการบุกเบิกทำลายป่าถึงปีละประมาณ ๒ ล้านไร่ นั้น ไม่สามารถจะขยายพื้นที่เพาะปลูกได้อีกแล้ว
- พื้นที่เพาะปลูกได้ทำการเพาะปลูกมานาน ความอุดมสมบูรณ์ของดินได้เสื่อมลง เพราะขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ผลผลิตที่ได้รับจึงไม่แน่นอนและอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
- การผลิตทางค่านิยมส่วนใหญ่อิงตั้งที่สภาวะธรรมชาติ เนื่องจากบริการขั้นพื้นฐานของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบชลประทานยังมีน้อย ไม่สามารถสนับสนุนการเพาะปลูกนอกฤดูฝนได้มากนัก และเส้นทางคมนาคมในพื้นที่ยังมีจำกัดมาก
- การกระจายการผลิตไปสู่ค้ำอื่น ๆ ยังมีน้อย รายได้ของประชากรส่วนใหญ่จึงมาจากการเกษตรสาขาเดียว
- ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมมาก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ลาดชัน ที่ราบที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตรมีน้อย ประกอบกับอัตราการเพิ่มของประชากรสูงถึงร้อยละ ๒.๔ โดยเฉพาะชาวเขาเพิ่มสูงมาก ทำให้

เกษตรกรทั่วไปและชาวเขาต้องบุกรุกทำลายป่า ชาวเขาเหล่านี้ส่วนใหญ่ปลูกฝิ่นและทำไร่เลื่อนลอยเป็นอาชีพหลัก ก่อให้เกิดการชะล้างหน้าดิน ซึ่งเป็นอันตรายต่อสภาวะแวดล้อมและต้นน้ำลำธารเป็นอย่างยิ่ง

- พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตคอกอชายแดนที่ทุรกันดาร มีการแทรกซึมคุกคามจากผู้ก่อการร้ายโดยเฉพาะในจังหวัดน่าน

จากจังหวัดภาคเหนือตอนบนซึ่งมีปัญหามากที่สุดได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พะเยา และน่าน ซึ่งมีพื้นที่รวมประมาณ ๓๒,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๐ ล้านไร่ เป็นพื้นที่เป้าหมายของโครงการ มีกลุ่มเป้าหมายคือ ชาวเขาบริเวณเขตป่าในพื้นที่สูงและเกษตรกรที่มีที่ดินขนาดเล็กไม่พอทำกิน มาตรการในการพัฒนาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรและการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน เช่น มุ่งปรับปรุงการผลิตทางการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการพัฒนาแหล่งน้ำ การวิจัยส่งเสริม ตลอดจนปรับปรุงด้านการตลาดและราคาผลผลิตการเกษตร กระจายการผลิตที่ขึ้นอยู่กับค่านิยมไปสู่อื่น ๆ และสาขาการผลิตอื่น ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงานและรายได้ ป้องกันและบรรเทาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่ดิน ป่าไม้และแหล่งน้ำ ส่งเสริมการปลูกพืชทดแทนฝิ่นเพื่อหยุดยั้งการทำไร่เลื่อนลอย การบุกรุกทำลายป่า และสนองนโยบายของรัฐบาลในการปราบปรามยาเสพติด นอกจากนั้นยังมีมาตรการที่จะจัดปัญหาความรุนแรงอิทธิพลและการแทรกซึมคุกคามความมั่นคงอีกด้วย

มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้มีอยู่หลายหัวข้อที่จะมีผลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย - พะเยา อาทิเช่น การสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดพะเยาและแม่ฮ่องสอน การปรับปรุงขยายระบบสาธารณูปโภคและเส้นทางคมนาคมในจังหวัด การพัฒนาระบบชุมชนศูนย์กลางที่สุขาภิบาลห้วยข้าวก่าและเทศบาลเมืองพะเยา ให้มีบทบาททางด้านการตลาด อุตสาหกรรม บริการ และการจ้างงาน และที่สำคัญก็คือ ในการกระจายการผลิตนั้นได้มีมาตรการที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วย มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยการปรับปรุงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อาทิ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ที่พักริมทาง ศูนย์เผยแพร่วิชาการทางวนศาสตร์ตามเส้นทาง และปรับปรุงบริเวณกว๊านพะเยาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

ทั้งนี้ทำให้มีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้นในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย-พะเยา เนื่องจากรัฐบาลมีโครงการที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ อันจะมีผลทางอ้อมต่อการท่องเที่ยวอยู่แล้ว และยังมีโครงการพัฒนาค่านการท่องเที่ยวโดยตรง อีกด้วย

๖.๔.๕ โครงการสำรวจเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงราย-

พะเยา

เป็นโครงการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๒๖ คำเนินการโดยกองวางแผนโครงการ ฝ่ายวางแผนโครงการและพัฒนา โครงการนี้มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นด้านต่าง ๆ ศึกษาปัญหาในพื้นที่ และเสนอแนะนโยบายการพัฒนา รวมทั้งมาตรการแก้ไข ปัญหาเร่งด่วนเพื่อนำผลการสำรวจมาใช้ประกอบการพิจารณาการศึกษาเบื้องต้นและการวางแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายและพะเยาในโอกาสต่อไป

โครงการนี้ยังอยู่ในระหว่างการวิเคราะห์และจัดทำรูปเล่ม

๖.๕ ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย - พะเยา

๖.๕.๑ ผลกระทบต่อการจ้างงาน : จำนวนการจ้างงานที่เกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คำนวณจากตารางสัมประสิทธิ์ของการจ้างงานปี ๒๕๑๔ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของการจ้างงานปี ๒๕๒๒ แสดงให้เห็นว่าผลของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเป็นผลให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น คือ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย • คน • เทียว จะทำให้เกิดการจ้างงานรวมเพิ่มขึ้น ๐.๑๓๓๒๔๙ คนใน • ปี และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ • คน • เทียวจะทำให้เกิดการจ้างงานรวมเพิ่มขึ้น ๐.๑๔๔๓๔๙ คนใน • ปี

๖.๕.๒ ผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ : ตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เมื่อการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวแต่ละคนเกิดขึ้นครั้งหนึ่งในระบบเศรษฐกิจจะมีผลทำให้มีการเพิ่มการใช้จ่ายในภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ อีกหลายรอบ ซึ่งจะช่วยให้คนบางกลุ่มหรือกิจกรรมบางประเภทมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัวตามหลักของทวี

๖.๕.๓ ผลกระทบต่อวัฒนธรรม : ปัจจุบันวัฒนธรรมเดิมของชาวชนบทภาคเหนือได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เช่น วิถีการใช้ชีวิตแบบคนเมืองและการแต่งกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนไปโดยอัตโนมัติเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมต่าง ๆ เปลี่ยนไปในทางค้อยค่าลงหรือบางอย่างก็สูญหายไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทั้งจากเจ้าของวัฒนธรรมเอง และจากนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่เข้าใจรากฐานวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมในท้องถิ่นดีพอ เมื่อเข้ามาพร้อมกับประเพณีนั้นก็ปฏิบัติตามที่ตนเคยทำ ครั้นเวลาผ่านไปนานเข้าและมีนักท่องเที่ยวปฏิบัติมากขึ้น ประเพณีเดิมก็ค่อย ๆ ผิดเพี้ยนไป บางครั้งการที่นักท่องเที่ยวประพฤติตนไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดความขัดแย้งกับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพราะประชาชนอาจไม่ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว การเข้ามาของนักท่องเที่ยวทำให้งานศิลปะหรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่เคยทำเพื่อศิลปะและจิตใจเป็นไปเพื่อการค้าและเอาใจนักท่องเที่ยว ซึ่งทำให้สิ่งของเหล่านั้นลดความประณีตลงไปมาก นอกจากนั้นค่านิยมในการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยต่าง ๆ การใช้ชีวิตสะดวกสบาย ตลอดจนการแต่งกายตามสมัยนิยม ซึ่งเข้ามาพร้อมกับนักท่องเที่ยวทำให้การดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนไปโดยหันไปนิยมการใช้ชีวิตแบบนักท่องเที่ยวมากขึ้น เอกลักษณ์ของการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมจึงสูญไป

๖.๕.๔ ผลกระทบต่ออาชีพ : การท่องเที่ยวมีผลกระทบโดยตรงต่ออาชีพของประชากรในท้องถิ่น กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพและการเกิดขึ้นของอาชีพใหม่ ๆ เช่น การเปลี่ยนจากการประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นการประกอบกิจการในโรงงานอุตสาหกรรมหรือโรงงานหัตถกรรม การเปลี่ยนจากการเป็นเกษตรกรมาเป็นพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม เกิดกิจการค้าบริการการท่องเที่ยวต่าง ๆ อาทิ กิจการโรงแรม สถานเริงรมย์ ห้องอาหาร ภัตตาคาร บริการรับส่งนักท่องเที่ยว มีคฤหาสน์ ผลดีของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้คือการมีงานทำตลอดฤดูการท่องเที่ยวหรือตลอดปี เป็นการเพิ่มรายได้ของประชากรในท้องถิ่น แต่ผลเสียอันอาจเกิดขึ้นได้แก่ การลดคุณค่าทางศิลปะของสิ่งประดิษฐ์พื้นเมือง ซึ่งมุ่งที่ปริมาณมากกว่าคุณภาพ เป็นผลให้สิ่งประดิษฐ์เหล่านั้นเสื่อมความนิยมลงไปได้ นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรมาเป็นพนักงานในภาคอุตสาหกรรม

ยอมก่อปัญหาต่าง ๆ ให้กับชุมชนเมืองมากมาย อนึ่ง การเกิดขึ้นของอาชีพใหม่เช่น
กิจการโรงแรมและสถานเริงรมย์ ย่อมก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมดั้งเดิมได้
มาก อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพสำคัญที่จะก่อให้เกิดได้ทั้งผลดีและผลเสียแก่ท้องถิ่น หาก
มัคคุเทศก์เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวัฒนธรรม
และเรื่องราวความเป็นไปในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวได้ความรู้ความ
บันเทิงและปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสม แต่ถ้ามัคคุเทศก์ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง
ราวของท้องถิ่นอย่างแท้จริงแล้วก็จะก่อให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนต่าง ๆ ได้มาก
เป็นผลเสียทั้งต่อนักท่องเที่ยวและท้องถิ่น

๖.๕.๕ ผลกระทบต่อการขยายตัวของเมืองและธุรกิจ : การท่องเที่ยว
เป็นสาเหตุหนึ่งของการขยายตัวของชุมชน เนื่องจากความเจริญของธุรกิจสาขาต่าง ๆ
ทำให้มีการจ้างงานมากขึ้น เป็นผลให้ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นทั้งในด้านการ
สาธารณูปโภคและรายได้ส่วนบุคคล แต่ในขณะที่เดียวกันถ้าการขยายตัวนั้นปราศจากการ
วางแผนและขยายตัวอย่างไม่มีรูปแบบ ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย อาทิ การ
ใช้ที่ดินผิดประเภท ชุมชนแออัด หรือมลภาวะ ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของราคาที่ดินและค่า
ครองชีพ นอกจากนี้ การขยายตัวของชุมชนและการก่อสร้างแบบสมัยใหม่ก็เป็นตัวการ
สำคัญที่ทำให้เอกลักษณ์ของความเป็นพื้นเมือง เลือนลงไปทีละน้อย

๖.๕.๖ ผลกระทบต่อความปลอดภัยและทรัพย์สิน : ปัญหาสังคมต่าง ๆ
ที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคมเมือง เช่น ปัญหาวัยรุ่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ตลอดจน
อาชญากรรมนั้นมีสาเหตุหลักมาจากความยากจนและเศรษฐกิจตกต่ำ แต่การท่องเที่ยวก็
มีส่วนเป็นตัวเร่งให้ปัญหานั้นเกิดเร็วขึ้นโดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะการ
ท่องเที่ยวก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพและทางสังคมอย่างรวดเร็วจนเกิน
ไป ความเปลี่ยนแปลงนี้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วเกินกว่าประชาชนในท้องถิ่นจะยอมรับได้
ทัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่เรียกว่า ความล่าช้าทางวัฒนธรรม (CULTURAL LAG) จะเห็น
ว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติตนตามแบบที่เคยทำเมื่อเมืองยังเป็นชนบท หรือชุมชน
ขนาดเล็ก ในขณะที่สภาพทางกายภาพได้เติบโตจนเป็นชุมชนเมืองแล้วควรที่จะต้องปฏิบัติ
ตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่ใช้ทั่วไปในสังคมเมืองใหญ่ แต่คนท้องถิ่นก็ยังละเลยต่อระเบียบนั้น ๆ
เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาและความคับข้องใจระหว่างบุคคลหลายฝ่ายซึ่งอาจ

รุนแรงขึ้นจนกลายเป็นความขัดแย้งได้ นอกจากนั้น การปฏิบัติตัวของนักทองเที่ยว เช่น ความเผอเรอ ความฟุ่มเฟือย การแค้นตัวล่อตาล่อใจหรือการพกดทรัพย์สินมากเกินไป ความจำเป็น ประกอบกับความขาดแคลนเจ้าหน้าที่ก็เป็นสาเหตุหนึ่งในการเพิ่มขึ้นของ อาชญากรรมและปัญหาสังคม

๖.๕.๗ ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม : โดยทั่วไปแล้ว สิ่งแวดล้อมอาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทคือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคม ในหัวข้อที่ผ่านมาแล้วส่วนใหญ่เป็นการกล่าวถึงสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมมากกว่า ดังนั้น ในหัวข้อนี้จะกล่าวเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งอาจแยกย่อยออกได้เป็น ๒ อย่างคือ สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา ถ้ำ ชายหาด แม่น้ำ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เช่น อากาศ น้ำ แร่ธาตุ ฯลฯ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สิ่งก่อสร้าง สถาปัตยกรรม โบราณสถาน บ้านเรือน เป็นต้น เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ใดแล้ว สิ่งที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะนำความสุขเสียและเสื่อมโทรมมาสู่สภาพแวดล้อมนั้น ๆ ทั้งนี้จะมากน้อยก็ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการวางแผนคว่าจะจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าหรือไม่ หากไม่มีการควบคุมที่ดีพอ หรือมีการรับนักท่องเที่ยวเกินขีดความสามารถที่แหล่งท่องเที่ยวจะรับได้ก็จะนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมและปัญหาหลากหลายด้านต่าง ๆ อย่างแน่นอน ในขณะที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวก็มีส่วนกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของสภาพแวดล้อมที่ดีจนจัดให้มีมาตรการเพื่อจัดการหรือป้องกันและเพิ่มคุณค่าของสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๖.๖ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ - พะเยา

๖.๖.๑ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติ

ในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องคำนึงถึงนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับชาติซึ่งเปรียบเสมือนกรอบใหญ่ของการพัฒนาด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและประสานกันได้ นโยบายในระดับชาตินั้นคณะกรรมการวางแผนด้านการพาณิชย์และบริการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดเค้าโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนา

การท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙ ไว้ดังนี้

นโยบาย

นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับชาติ ได้แก่

- เร่งดำเนินการส่งเสริมและชักจูงให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เดินทางสู่ประเทศไทยให้มากขึ้น มีวันพักนานขึ้นและใช้จ่ายมากขึ้น พร้อมทั้งชะลอการเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยให้น้อยลง เพื่อเป็นการลดการนำเงินตราออกนอกประเทศ และเร่งส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวไทยหันมาท่องเที่ยวภายในประเทศแทน

- ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีต้นทุนที่ไม่สูงนัก เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้โดยง่าย และจะพิจารณาทบทวนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ โดยเร่งรีบ

- พยายามให้มีมาตรการสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

- สนับสนุนภาคเอกชนในด้านการลงทุน การผลิตสินค้า การบริการอย่างจริงจัง จะไม่ควบคุมหรือแทรกแซงการประกอบธุรกิจภาคเอกชน ยกเว้นในกรณีที่เห็นได้ชัดว่าจะเป็น การป้องกันหรือแก้ไข้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

- ส่งเสริมและควบคุมให้การลงทุนทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่มีอยู่แล้วและที่จะพัฒนาใหม่ให้สอดคล้องกัน

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศมีดังนี้

- เพื่อช่วยแก้ไขการขาดดุลการชำระเงินโดยค่านึงถึงรายได้เงินตราต่างประเทศสุทธิจากการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

- เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นฐานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคที่กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมต่อเนื่องเป็นแหล่งสร้างงาน กระจาย

รายได้และความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค

- เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม
ชนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม โบราณสถานทางประวัติศาสตร์อันเป็นประโยชน์ในการ
พัฒนาค่านิยม

เป้าหมาย

เป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับชาติ ได้แก่

- นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๔ ต่อปี โดยในปี
๒๕๒๕ มีนักท่องเที่ยวสูงสุด ๒.๑ ล้านคน และเพิ่มขึ้นเป็น ๒.๕ ล้านคนในปี ๒๕๒๙

- วันพักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเฉลี่ยคนละ ๕.๑ วันในปี
๒๕๒๕ เพิ่มขึ้นเป็น ๕.๕ วันในปี ๒๕๒๙

- ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเฉลี่ย ๒,๐๐๐ บาทต่อคน
ต่อวันในปี ๒๕๒๕ และเพิ่มขึ้นเป็น ๓,๑๐๐ บาทต่อคนต่อวันในปี ๒๕๒๙

- มีรายได้ทางการท่องเที่ยวในปี ๒๕๒๕ จำนวน ๒๒,๓๐๐ ล้านบาท
และเพิ่มขึ้นเป็น ๔๙,๕๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๒๙ เฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ ๒๑.๕%

- จำนวนห้องพักโรงแรมเพิ่มขึ้นเป็น ๕๑,๐๐๐ ห้องในปี ๒๕๒๕ และ
ขยายขึ้นเป็น ๖๖,๐๐๐ ห้องในปี ๒๕๒๙

- การจ้างงานโดยทางตรงและทางอ้อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใน
ปี ๒๕๒๕ มีจำนวน ๑.๓ ล้านคน และในปี ๒๕๒๙ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น ๒.๐ ล้านคน

แนวทางและมาตรการ

แนวทางและมาตรการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยประกอบ
ด้วย

- การบำรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการ

๑. ปรับปรุงพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
ให้มีขอบเขตอำนาจในการควบคุมการใช้ที่ดิน การก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการ

ประกาศไว้

๒. เร่งรัดการดำเนินงานให้ ททท. ลงทุนและร่วมลงทุนในการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเท่าที่จำเป็น และศึกษารูปแบบของสถาบันการเงินเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

๓. กำหนดให้มีแผนงานและจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในทุก ๆ ภาคอย่างเป็นขั้นตอนของการวางแผน โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจเบื้องต้น การจัดทำแผนแม่บท การจัดทำแผนปฏิบัติการและการลงทุน ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดในการลงทุน การดำเนินงานและวิธีประสานงานอย่างชัดเจนสมบูรณ์

๔. จัดให้มีการควบคุมติดตามและประเมินผลเพื่อให้มีการดำเนินการตามแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการอย่างถูกต้องและได้ผล

- การพัฒนาบริการการท่องเที่ยว โดยการ

๑. จัดตั้งหน่วยสำรวจเฉพาะกิจ เพื่อดำเนินการคุ้มครองป้องกันและปราบปรามอย่างเป็นการถาวร และหาแนวทางวางมาตรการเพื่อให้การดำเนินคดีเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวเป็นไปโดยความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๒. ทบทวนโครงสร้างภาษีอากรและค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากกิจการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถแข่งขันกับตลาดต่างประเทศเพื่อนบ้านได้ง่ายและพิจารณานำภาษีที่เก็บได้มาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตรง

๓. ปรับปรุงการบริหารและการอำนวยความสะดวกในประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีมาตรฐานเป็นที่น่าพอใจของนักท่องเที่ยวตามความจำเป็นในการแข่งขันกับต่างประเทศ

๔. เร่งให้มีการพัฒนากำลังคนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทุกระดับ โดยสนับสนุนให้สถาบันระดับอุดมศึกษาของรัฐมีหลักสูตรค่านการบริหารระดับสูงของธุรกิจท่องเที่ยว

- การส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการ

๑. ให้มีการขยายและปรับปรุงมาตรฐานความรู้ความเข้าใจที่จำเป็น

ต่อการส่งเสริมและการตลาดให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๒. ปรับปรุงเทคนิคและวิธีการดำเนินการด้านการส่งเสริมและการตลาดให้ทันสมัยและถูกต้องยิ่งขึ้น ตลอดจนวางกลไกการบริหารและวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อให้เอกชนมีส่วนร่วม

๓. ให้มีการเผยแพร่จากหน่วยราชการในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและศิลปกรรมของชาติเพื่อให้เกิดความรักความหวงแหนในทรัพยากรที่มีคุณค่าด้านการท่องเที่ยว

๔. ชักจูงการเดินทางท่องเที่ยวส่วนบุคคลให้หันมานิยมบริการสาธารณะ เช่น รถไฟ รถโดยสาร ให้มากขึ้น เพื่อสนับสนุนการประหยัดพลังงาน

๕. จัดให้มีศูนย์ประสานงานและติดตามข่าวที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิด

๖. ใช้มาตรการเพื่อชะลอการเดินทางของคนไทยไปต่างประเทศ เพื่อป้องกันการสูญเสียเงินตราต่างประเทศมากเกินไป และในขณะเดียวกันชักชวนให้คนไทยหันมานิยมการท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น

โครงการศึกษาและวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ นี้ได้กำหนดโครงการศึกษาและวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไว้ดังนี้

๑. โครงการสำรวจเบื้องต้น

- ภาคเหนือ : เชียงราย-พะเยา, ลำปาง-ลำพูน
- ภาคอีสาน : ขอนแก่น-กาฬสินธุ์, นครราชสีมา, เพชรบูรณ์-หล่มสัก-เลย, อุบลราชธานี
- ภาคกลาง : นครนายก
- ภาคใต้ : นครศรีธรรมราช-พัทลุง-ตรัง, พังงา-กระบี่

๒. โครงการศึกษาเบื้องต้น

- ภาคเหนือ : เชียงราย-พะเยา, ลำปาง-ลำพูน

- ภาคอีสาน : ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย-สกลนคร-นครพนม, ขอนแก่น-กาฬสินธุ์, นครราชสีมา, อุบลราชธานี
- ภาคกลาง : หัวหิน-ชะอำ, อโยธยา
- ภาคใต้ : สมุย-สุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช-พัทลุง-ตรัง, พังงา-กระบี่

๓. โครงการจัดทำแผนหลัก

- ภาคเหนือ : สุโขทัย-พิษณุโลก-กำแพงเพชร-ตาก
- ภาคอีสาน : นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย-สกลนคร-นครพนม
- ภาคกลาง : กาญจนบุรี, ระยอง-จันทบุรี-ตราด, หัวหิน-ชะอำ, อโยธยา
- ภาคใต้ : สมุย-สุราษฎร์ธานี

๔. โครงการศึกษาความเหมาะสม

- ภาคเหนือ : เชียงใหม่, สุโขทัย-พิษณุโลก-กำแพงเพชร-ตาก
- ภาคกลาง : กาญจนบุรี
- ภาคใต้ : สมุย-สุราษฎร์ธานี, สงขลา-หาดใหญ่

นอกจากนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว กระทรวงมหาดไทย
ยังได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดของกระทรวงมหาดไทย
กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) ไว้ว่า "เพื่อให้บรรลุตามนโยบาย
ที่จะกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค กระทรวงมหาดไทยจะให้ความร่วมมือกับการท่องเที่ยว-
แห่งประเทศไทยในการสนับสนุนและส่งเสริมให้จังหวัดต่าง ๆ ที่เหมาะสมเป็นเมืองท่องเที่ยว-

เที่ยวไต่พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พื้นชุมชนบรมนิยมประเพณีท้องถิ่น อนุรักษ์ศิลปะและ
วัตถุโบราณ เพื่อชักจูงให้ประชาชนได้ไปท่องเที่ยวในอันที่จะพัฒนาเศรษฐกิจด้านการ
บริการ พาณิชยกรรม และหัตถกรรม ให้ประชาชนในพื้นที่และหน่วยการปกครองท้องถิ่น
มีรายได้เพิ่มขึ้น

สำหรับเป้าหมายของกระทรวงมหาดไทยที่สำคัญที่จะสนองต่อนโยบาย
ดังกล่าวมีอยู่ ๔ ประการ คือ

ประการแรก มีเป้าหมายที่จะให้ประชาชนตื่นตัวและตระหนักถึงผล
ประโยชน์และความสำคัญของการท่องเที่ยวภายในประเทศ

ประการที่สอง มุ่งที่จะให้มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวออกไป
ไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นให้มากขึ้น

ประการที่สาม ให้มีการลดจำนวนคนไทยไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ
ให้น้อยลง

ประการที่สี่ ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอาชีพและรายได้ เกี่ยวกับการผลิต
สินค้าหัตถกรรมพื้นเมือง ผลิตผลทางการเกษตรและการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้มาก
ขึ้น

จากเป้าหมายนั้น ก็จะมีมาตรการแนะแนวทางดำเนินการที่ทางกระทรวง
มหาดไทยได้กำหนดขึ้น ๔ ประการ สำหรับเป็นแนวทางดำเนินงานที่จะสนับสนุนส่งเสริม
เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งจะมอบให้จังหวัดต่าง ๆ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวดำเนินการ มีคัง
ต่อไปนี้

๑. เรื่องการประชาสัมพันธ์ ให้จังหวัดต่าง ๆ ทำการประชาสัมพันธ์
ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง วิธีการนั้นควรมีหลาย ๆ อย่างต่าง ๆ กัน
ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนทุกประเภท การจัดประกวดคำขวัญ เรียงความ และจัก
นิทรรศการ จัดทำเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว และจัดงานเทศกาลประจำปี เป็นต้น

๒. เรื่องการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ให้จังหวัดต่าง ๆ ดำเนินการพัฒนาฟื้นฟูและปรับปรุงสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้แก่ จัดงานแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและโบราณสถาน เร่งรัดเรื่องรักษาความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว และควบคุมสิ่งก่อสร้างในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม

๓. เรื่องการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ให้จังหวัดต่าง ๆ จัดดำเนินการในเรื่องนี้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ จัดตั้งศูนย์บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จัดอบรมชี้แจงมีคฤหะศักดิ์ อาสาสมัครและพนักงานบริการ ผลิตเอกสารคู่มือนำเที่ยว จัดให้มีสถานที่พักแรม ภัตตาคาร และร้านสินค้าของที่ระลึก

๔. เรื่องการรักษาความปลอดภัยและป้องกันอุบัติเหตุ ให้จังหวัดจัดเตรียมกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และอาสาสมัคร เพื่อรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนจัดให้มีอัตรากำลังแพทย์ พยาบาล และสถานรักษาพยาบาลให้เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยวด้วย

๕. เรื่องการส่งเสริมอาชีพเพื่อรับการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้แก่ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง ให้มีการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร หัตถกรรมสินค้าพื้นเมือง รวมทั้งการบริการอื่น ๆ และร้านอาหารด้วย

๖.๖.๒ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย-พะเยา
การกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย-พะเยา นั้นอาศัยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่เป็นกรอบใหญ่ โดยพิจารณาจากนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมาตรการระดมทุนประกอบกับสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ทั้งในด้านสภาพพื้นที่ สภาพเศรษฐกิจสังคมโดยทั่วไป ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว ตลอดจนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ว่าจะมีโอกาสในการพัฒนาเพียงใดและสามารถแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ได้โดยวิธีใด แล้วกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างกว้าง ๆ ขึ้นได้ดังต่อไปนี้

ก. นโยบาย

- เร่งดำเนินการส่งเสริมและชักจูงให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย - พะเยา มากขึ้น มีวันพักนานขึ้น และใช้จ่ายมากขึ้น โดยมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นเป้าหมายหลักและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นเป้าหมายรอง เพื่อสนองนโยบายระคับชาติที่ให้ชะลอการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย และส่งเสริมให้เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น

- ส่งเสริมให้จังหวัดเชียงราย - พะเยา เป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวของกลุ่มภาคเหนือตอนบนรองจากเชียงใหม่

- ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดเพื่อให้เกิดอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขึ้น โดยไม่ทำลายคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ ให้เสียไป การพัฒนาต้องสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมส่วนรวม ตลอดจนไม่ให้เกิดผลกระทบในแง่ลบต่อสภาพแวดล้อมทั้งในค่านกายภาพและสังคมวัฒนธรรม รวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรมอันเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจของจังหวัดด้วย

- ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ระบบการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

- กำหนดมาตรการสร้างความมั่นใจในค่านความปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

- ชักชวนและร่วมมือกับภาคเอกชนตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ในการเผยแพร่โฆษณาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมากขึ้น โดยเฉพาะค่านที่พัก สถานบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาของรัฐ

- สนับสนุนหน่วยงานในระดับท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมโดยตรงในการปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ของตน

ข. วัตถุประสงค์

- เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญอีกสาขาหนึ่งของจังหวัดนอกเหนือจากเกษตรกรรม โดยให้การท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการลงทุนต่อเนื่องในจังหวัด กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น การสร้างงาน ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าอื่น ๆ ให้แก่จังหวัด

- เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระในการรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่กำลังจะถึงจุดอิ่มตัวในไม่ช้า ขณะที่จังหวัดเชียงราย - พะเยา ยังมีความสามารถในการรับนักท่องเที่ยวได้อีกมาก อีกทั้งเป็นการเปิดตลาดการท่องเที่ยวใหม่สู่ทิศตะวันออกของภาคเหนือตอนบน

- เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดทั้งในด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของล้านนา-ไทยไว้มิให้เสื่อมสูญไปโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในจังหวัดตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรที่ตนมีอยู่

- เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้พร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้อย่างเพียงพอตามแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติ

- เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวโดยทั่วไป

- เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดดำเนินไปอย่างถูกต้องเหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด

ค. เป้าหมาย

- จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ ๔.๕ ต่อปี ตามประมาณการของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย จากจำนวน ๒๔๕,๔๒๒ คน ในปี ๒๕๒๕ เป็น ๓๔๐,๓๗๐ คน ในปี ๒๕๒๘

- วันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นจาก ๑ วันในปัจจุบัน เป็น ๒.๗ วัน ตามอัตราที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติ

- จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ ๖.๔ ต่อปี ตามประมาณการของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย จากจำนวน ๓๒,๒๒๖ คน ในปี ๒๕๒๕ เป็น ๔๑,๙๒๗ คน ในปี ๒๕๒๙

- วันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศซึ่งปัจจุบันต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาตินั้น ควรให้เพิ่มขึ้นเท่าอัตราที่กำหนดไว้ในปัจจุบันคือ ๕.๑ วัน

- ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศซึ่งปัจจุบันเท่ากับ ๑,๙๕๑ บาท เพิ่มขึ้นเป็น ๓,๑๐๐ บาท ในปี ๒๕๒๙ ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติ

ง. มาตรการ

- บำรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการ

๑. ขอความร่วมมือจากสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทยในการวางแผน รวมทั้งประกาศใช้แผนการใช้ที่ดินและแผนจังหวัดเชียงราย - พะเยา ในเทศบาลเมืองเชียงราย สุขาภิบาลแม่ลาว สุขาภิบาลแม่จัน สุขาภิบาลจันท้า สุขาภิบาลแม่คำ สุขาภิบาลสันทราย สุขาภิบาลแม่สาย สุขาภิบาลเชียงแสน สุขาภิบาลเมืองพาน เทศบาลเมืองพะเยา และสุขาภิบาลเชียงคำ อย่างเร่งด่วน

๒. ในระยะยาวเมื่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยปรับปรุงพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ แล้ว ให้ติดคอขอความร่วมมือจาก ททท. ในการประกาศให้แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดอยู่ในข้อกำหนดการใช้ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างที่สอดคล้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

๓. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าในตัวเองและศักยภาพสูงในแต่ละกลุ่มความร่วมมือในพื้นที่ ให้เป็นที่รู้จักและนิยมของนักท่องเที่ยว โดยเน้นที่การรักษาสภาพ

คั้งเดิมไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสร้างเสริมกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสภาพคั้งเดิมให้มากขึ้น ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพค่าควรทำการอนุรักษ์ให้คงสภาพเดิมไว้ก่อนในขณะที่ยังไม่สามารถพัฒนาได้ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคตของจังหวัด เมื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงได้รับการพัฒนาแล้ว

๔. ขอความร่วมมือจากกรมศิลปากร สยามสมาคม และสมาคมสถาปนิกสยาม ในการปรับปรุง ซ่อมแซม และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และศาสนา เช่น ปรับปรุงซ่อมแซมวัดนันทาราม วัดห้วยนกูประเจ้าเม็งราย พระธาตุคอกยจอมทอง หรือจัดโครงการอุทยานประวัติศาสตร์เมืองเชียงแสน เป็นต้น

๕. ขอความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้มีมาตรการควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เช่น แม่น้ำกก กว๊านพะเยา ฯลฯ และควบคุมการระบายของวัชพืชน้ำ ตลอดจนร่วมมือกับกรมป่าไม้ในการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติอื่น ๆ

๖. ส่งเสริม ฟื้นฟูให้มีกิจกรรมและงานประเพณีต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนจังหวัดมากขึ้น อาทิ จัดกีฬาทางน้ำ เช่น เรือใบ วินด์เซิร์ฟ จักรยานน้ำ ฯลฯ ในกว๊านพะเยา จัดงานยี่เป็งหรือการล่องเรือในแม่น้ำกก เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อย่างใกล้ชิดเพื่อมิให้กิจกรรมใหม่รบกวนหรือทำลายสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิม เช่น การจัดกีฬาทางน้ำ หรืองานยี่เป็ง ในกว๊านพะเยา อาจต้องกำหนดพื้นที่เฉพาะเพื่อมิให้รบกวนการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำของกรมประมง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังควรประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ไทย สำนักนายกรัฐมนตรี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิทยาลัยครู ตลอดจนศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านในจังหวัดด้วย

๗. จัดทำแผนหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย-พะเยา

๘. การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรจำกัดพื้นที่เท่าที่จำเป็น

เพื่อมิให้กระทบกระเทือนต่อสภาพแวดล้อมทั้งในค่านกายภาพและสังคมวัฒนธรรม

๙. การลงทุนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จะต้องมิวิธีหารายได้กลับคืนมาเพื่อใช้ในการบำรุงรักษาพื้นที่นั้นให้คงสภาพสมบูรณ์อยู่ต่อไป หรือนำรายได้ไปใช้ในการปรับปรุงบริเวณอื่น ๆ ต่อไป งบประมาณในการพัฒนาจังหวัดจะต้องเป็นผู้จัดสรร

๑๐. จังหวัดจะต้องเป็นแกนกลางในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเป็นผู้กำหนดนโยบายให้หน่วยต่าง ๆ ปฏิบัติ ในขณะเดียวกันก็กระจายความรับผิดชอบ และหน้าที่ให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่เป็นผู้พัฒนาและกำหนดระเบียบควบคุมการพัฒนาให้อยู่ในความเหมาะสม อีกทั้งชักจูงและสนับสนุนให้เอกชนลงทุนในกิจการบริการการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ฯลฯ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีโคอยู่ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลหรือสุขาภิบาล จังหวัดจะต้องเป็นผู้ดูแลรักษาสภาพไว้

- พัฒนาการบริการการท่องเที่ยว โดยการ

๑. เร่งรัดปรับปรุงและขยายโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง และให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่นั้นด้วย พร้อมทั้งจะเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดการลงทุนทางค่านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ ด้วย เช่น การตัดถนนสายรอง และถนนเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อาทิ ทางหลวงสายเชียงใหม่-แม่สาย ท่าคอน - แม่จัน ฯลฯ ปรับปรุงคุณภาพและจำนวนโรงแรม ตลอดจนสาธารณูปโภคสาธารณูปการ เป็นต้น

๒. ชักจูงและส่งเสริมให้เกิดการลงทุนค่านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในส่วนกลางเพื่อส่งเสริมให้กิจการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวค่านต่าง ๆ เช่น จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ในการหานักลงทุนที่จะมาลงทุนค่านธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัด หรือขอความร่วมมือจากคณะอนุกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน (กรอ.) เพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการลงทุนค่านธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัด เป็นต้น พร้อมทั้งเตรียมข้อมูลและข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดโดยขอความร่วมมือจากการท่องเที่ยวแห่ง -

ประเทศไทย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ไว้บริการแก่นักลงทุน นักธุรกิจการท่องเที่ยว และผู้สนใจทั่วไปด้วย

๓. ส่งเสริมการผลิตสินค้าของที่ระลึกไว้จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นสินค้าหัตถกรรมอันเป็นเอกลักษณ์พื้นบ้าน และมีการพัฒนาการออกแบบอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสนับสนุนให้การผลิตเป็นลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือน และเป็นอาชีพเสริมอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลัก เช่น เครื่องจักสาน เครื่องแกะสลัก สินค้าจากผักตบชวา ผลิตภัณฑ์ของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ฯลฯ นับเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

๔. พยายามให้มีการใช้แรงงานในท้องถิ่นให้มากที่สุด ในธุรกิจการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยลดการใช้เครื่องจักรทุนแรงให้เหลือเท่าที่จำเป็น เพื่อแก้ไขปัญหาคารว่างงานและเป็นการสร้างงานให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

๕. จัดให้มีการฝึกอบรมด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวแก่ผู้สนใจและผู้ประกอบอาชีพอยู่ในธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มพูนบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวให้เพียงพอกับตลาดการท่องเที่ยว พร้อมทั้งเป็นการยกระดับมาตรฐานการทำงานของบุคลากรที่มีอยู่เดิม

๖. กำหนดมาตรฐานการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้าของที่ระลึก การนำเที่ยว และการขนส่ง เป็นต้น และควบคุมให้กิจการดังกล่าวมีการบริการตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว อันจะยังผลให้การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดให้กว้างขวางต่อไป

๗. กวดขันและให้ความสนใจในด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในบริเวณพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวไปเยือนให้มากเป็นพิเศษ โดยอาศัยกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเฉพาะกิจ เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำท้องที่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำแหล่งท่องเที่ยว เช่น เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ เจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากร เป็นต้น

๘. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้การสนับสนุนและเกื้อกูลต่อกันท่องเที่ยว พัฒนาบริการและการดำเนินงานในกลุ่มของตน และช่วยกันแก้ไขปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วย เช่น ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำจังหวัด ชมรมผู้ประกอบการโรงแรม ชมรมผู้ประกอบการนำเที่ยว ชมรมผู้ประกอบการค้าของที่ระลึก ชมรมผู้ประกอบการขนส่ง และชมรมผู้ประกอบการภัตตาคาร เป็นต้น

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการ

๑. ใ้คณะกรรมการการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ ของจังหวัด พร้อมทั้งนักธุรกิจและบุคคลสำคัญของจังหวัด ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๒. ดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ ทุกประเภท ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และสื่อมวลชนอื่น ๆ ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ธุรกิจนำเที่ยว และผู้ประกอบการค้าการท่องเที่ยวต่าง ๆ

๓. จัดทำเอกสาร แผ่นพับ หรือคู่มือการท่องเที่ยวของจังหวัด ประกอบด้วยแผนที่และรายละเอียดต่าง ๆ ที่จะประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากธุรกิจเอกชน แล้วเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจให้กว้างขวาง

๔. จัดงานเทศกาลประจำปีที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของจังหวัด ทั้งในค่านประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี อาชีพ และผลผลิต โดยกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนเพื่อสะดวกแก่ธุรกิจนำเที่ยวในการจัดนำเที่ยวและเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังจังหวัด

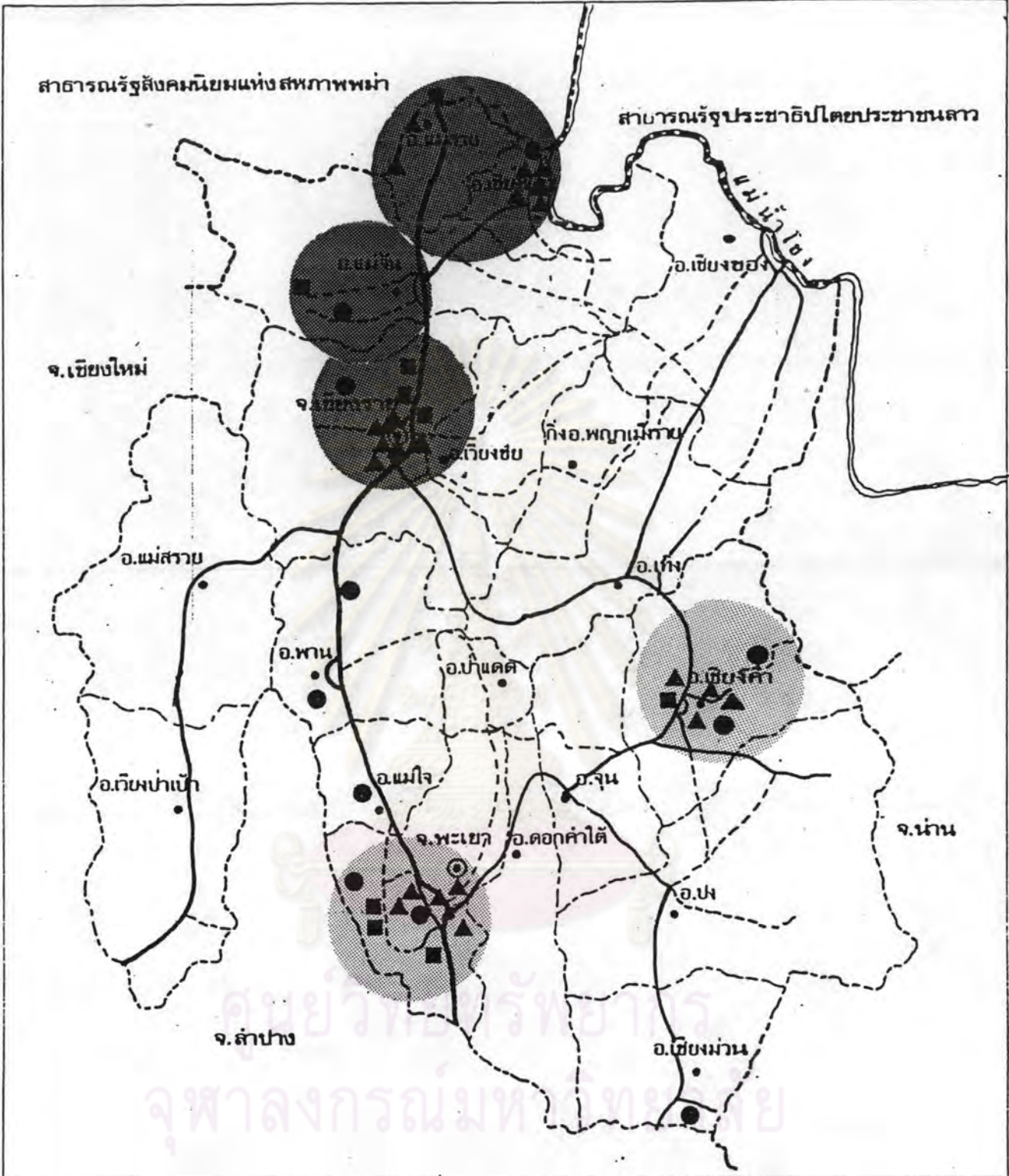
จ. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย-พะเยา นี้เป็นความพยายามที่จะผลักดันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดดำเนินไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์ และบรรลุปเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยมาตรการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ ใ้แบ่งพื้นที่ในการพัฒนาออกเป็นกลุ่ม ๔ กลุ่มใหญ่ ๆ ควบคู่กัน โดยคำนึงถึงการรวมตัวของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ สภาพตลาดการท่องเที่ยว ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยว รวมถึงความได้เปรียบเสียเปรียบในค่านที่คุ้มค่าย

แหล่งท่องเที่ยว ๔ กลุ่มนี้ ได้แก่

- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอแม่จัน แม่สาย และเชียงแสน
- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
- กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคำ

เนื่องจากข้อจำกัดในค่านงบประมาณ บุคลากร และระยะเวลาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง ๔ กลุ่ม จึงทำได้ ๒ วิธี คือ พัฒนาพร้อมกันไปทั้ง ๔ กลุ่ม หรือเลือกพัฒนากลุ่มที่สำคัญก่อนแล้วจึงพัฒนากลุ่มที่มีความสำคัญรองในระยะต่อไป วิธีแรกนั้นอาจได้รับผลทางจิตวิทยาแก่ประชาชนในจังหวัดเนื่องจากการพัฒนาโดยทั่วหน้ากัน แต่การทำเช่นนั้นจะต้องเจียดงบประมาณและบุคลากรที่มีอยู่จำกัดนั้นออกไป ซึ่งจะมีผลให้การพัฒนาระงำได้ไม่เต็มที่ แต่จะพัฒนาโดยทั่วไป ส่วนวิธีที่สองนั้นจะกำหนดความสำคัญและความเร่งด่วนในการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มก่อน จากนั้นจึงทำการพัฒนาเป็นระยะ ๆ ไป กลุ่มใดที่มีความสำคัญที่สุดก็พัฒนาในระยะแรก ส่วนกลุ่มที่มีความสำคัญรอง ก็จะพัฒนาในระยะที่สองที่สามต่อไป การพัฒนาในวิธีที่สองนี้ ในระยะแรกอาจจะดูเหมือนว่าทอดทิ้งบางกลุ่ม แต่การพัฒนาในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างเต็มที่ในระยะแรกนั้นจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ ซึ่งความสำคัญหรือลักษณะพิเศษของแหล่งท่องเที่ยวจะแสดงออกให้เห็นอย่างเด่นชัด อันจะเพิ่มแรงดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมายังจังหวัดได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็นพื้นฐานและตัวอย่างในการพัฒนาอีกกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนั้นรายได้จาก

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา

- แสดง ระยะเวลาในการพัฒนา
- ▲ ■ แหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ
 - (Large Dark Circle) ระยะแรก: การพัฒนาในช่วง 5 ปี
 - (Light Circle) ระยะที่ 2: การพัฒนาในช่วง 10 ปี

การท่องเที่ยวนอกจากจะใช้ในการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาจนแล้ว ส่วนหนึ่งยังสามารถนำมาพัฒนาปรับปรุงแหล่งอื่น ๆ ใดต่อไปอีกด้วย

ในที่นี้เห็นว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในวิธีที่สองที่จะพัฒนาเป็นระยะ ๆ เริ่มจากกลุ่มที่สำคัญและเร่งด่วนก่อนนั้นค่อนข้างเหมาะสมกับสภาพการณ์มากกว่า จึงขอเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโดยวิธีนี้ โดยแบ่งระยะเวลาออกเป็น ๓ ระยะคือ

- ระยะแรก : การพัฒนาในช่วง ๕ ปี
- ระยะที่สอง : การพัฒนาในช่วง ๑๐ ปี
- ระยะที่สาม : การพัฒนาในช่วง ๑๕ - ๒๐ ปี

จากผลของการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า แหล่งท่องเที่ยว ๒ กลุ่มแรกได้แก่กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายนั้นค่อนข้างจะมีศักยภาพสูงกว่าแหล่งท่องเที่ยว ๒ กลุ่มหลัง คือกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา ดังนั้น ในการพัฒนาในระยะ ๕ ปีแรกจึงจะเน้นที่แหล่งท่องเที่ยว ๒ กลุ่มแรกที่มีศักยภาพสูง และในระยะ ๑๐ ปีนั้นจะเป็นการพัฒนา ๒ กลุ่มหลังที่มีศักยภาพสูง ส่วนระยะที่สามคือช่วง ๑๕-๒๐ ปี จะเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับรองลงมา ซึ่งอาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวรายทางที่ไม่เข้ากลุ่มทั้งสี่ หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพค่อนข้างต่ำที่เหลืออยู่ใน ๔ กลุ่มนั้น รวมทั้งโครงการระยะยาวอื่น ๆ เพื่อเสริมให้โครงข่ายในการพัฒนาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งผลสุดท้ายจังหวัดเชียงราย - พะเยา ก็จะมีตลาดการท่องเที่ยวกระจายอยู่อย่างทั่วถึง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

๑. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีแหล่งท่องเที่ยวรวมตัวกันอยู่มาก มีทั้งสิ้น ๑๑ แห่ง ส่วนใหญ่เป็นวัด โบราณสถาน กิจกรรมชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่มีศักยภาพสูงและปานกลาง ได้แก่ การล่องแก่งแม่กก ไร่สับปะรดนางแล น้ำตกห้วยแม่ซ้าย วัดพระแก้ว วัดศรีเกิด กู่พระเจ้าเม็งราย พระธาตุดอยจอมทอง อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช วัดพระสิงห์ สวนลีนจี่-งานลีนจี่ และวัดเจ็ดยอด

แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ยกเว้นน้ำตกห้วยแม่ช้ายแล้ว นับว่าเป็นกลุ่มที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พร้อมทั้งสื่อกีฬาในการพัฒนา เมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดในโครงการศึกษา แต่ก็ยังนับว่าค่อนกว่าจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดข้างเคียงอยู่มาก

- แหล่งท่องเที่ยวหลักของกลุ่มนี้กำหนดให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่นักก ซึ่งรวมทั้งการล่องเรือในลักษณะอื่น ๆ ด้วย โดยมีจุดศูนย์กลางที่ทำเรือโฮเวอร์บรูก ริมฝั่งแม่น้ำกกในตัวเมือง มีวัดต่าง ๆ และอนุสรณ์สถานสำคัญ ๆ ในตัวเมือง เช่น กูพระเจ้าเม็งราย วัดพระแก้ว พระธาตุคอกอยจอมทอง ฯลฯ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวขานเมือง ไค้แก๋ สวนลีนจี ไร่สับปะรด และน้ำตกห้วยแม่ช้าย เป็นแหล่งท่องเที่ยวรอง

- จังหวัดควรจัดทำแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองเชียงราย โดยมีการปรับปรุงท่าเรือ วัด และอนุสรณ์สถานต่าง ๆ ตลอดจนปรับปรุงปริมาณและคุณภาพของบริการสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้าของที่ระลึก ตลอดจนระบบการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งนิเวศวิทยาของถนนสายต่าง ๆ และจัดพื้นที่สำหรับรองรับงานประเพณีและกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อคึงคูกนักท่องเที่ยวดูด้วย

- ท่าเรือโฮเวอร์บรูก ในปัจจุบันเป็นท่าเรือขนาดเล็กริมแม่น้ำกกที่จอดรถเป็นลานดินที่ไม่มีขอบเขตและการจัดระเบียบที่แน่นอน รถบัส และรถยนต์ตลอดจนพาหนะอื่น ๆ จอดกันตามสะดวกแล้วแต่ที่จะอำนวยความสะดวก มีร้านค้าประปราย แต่ใกล้กันมีร้านอาหารระดับมาตรฐานอยู่ ๑ แห่ง หันหน้าออกสู่แม่น้ำกก มีบรรยากาศดีมาก เนื่องจากท่าเรือโฮเวอร์บรูกเป็นศูนย์กลางสำคัญของกิจกรรมการท่องเที่ยวในตัวเมือง ดังนั้นจึงควรปรับปรุงให้เป็นท่าเรือระดับมาตรฐาน จัดบริเวณที่จอดรถที่ชายฝั่ง ทำเทียบเรือ ตลอดจนร้านค้าของที่ระลึกและร้านอาหาร ที่ได้รับการวางผังบริเวณและการออกแบบอย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้น ควรจัดแยกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น การล่องเรือ การล่องแก่ง ฯลฯ เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากการคมนาคมที่มีอยู่เป็นประจำ โดยสนับสนุนปรับปรุงทั้ง ๒ ส่วน ทั้งนี้เพื่อมิให้การท่องเที่ยวไปทำให้ค่าใช้จ่ายในการ

เส้นทางของคนในท้องถิ่นต้องสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น อย่างไรก็ตาม เส้นทางการล่องแก่งและล่องเรือในปัจจุบัน ซึ่งมีจุดค้นทาง - ปลายทาง ที่บ้านท่าคอน จ. เชียงใหม่ และท่าเรือโฮเวอร์บรุค จ. เชียงราย นั้นอาจจะต้องเปลี่ยนแปลงไปบ้างเนื่องจากโครงการผันน้ำอิง-ยม-น่าน-กก ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งจะทำให้เกิดเขื่อนใหม่ ๑ แห่ง กั้นลำน้ำกกเหนือตัวจังหวัดไปทางต้นน้ำประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ดังนั้น จุดปลายทางล่องเรืออาจเปลี่ยนจากท่าเรือโฮเวอร์บรุคไปอยู่ที่เขื่อน และการล่องแก่งโดยแพก็อาจเปลี่ยนไปเป็นการล่องเรือแทน แต่ขณะเดียวกันท่าเรือโฮเวอร์บรุคก็อาจยังใช้ในการคมนาคมหรือล่องเรือจากช่วงท้ายเขื่อนลงไปได้ด้วยการสร้างเขื่อนจะทำให้เกิดอ่างเก็บน้ำขึ้นเหนือเขื่อน ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ในอนาคตอาจมีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายเนื่องจากเขื่อนนี้ เช่น ที่พักประเภทแพ หรือมังกาโลริมน์น้ำ การใช้เรือก็อาจเปลี่ยนจากเรือหางยาวมาเป็นเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ เป็นต้น เมื่อถึงช่วงนั้นท่าเรือโฮเวอร์บรุคก็คงจะต้องลดบทบาทลง แต่การพัฒนาที่ทำไปก็จะไม่เสียเปล่าเพราะนอกจากจะเป็นศูนย์กลางย่อยแล้วยังสามารถใช้เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมงานประเพณีของจังหวัดได้ เช่น งานลอยกระทงในเทศกาลยี่เป็ง เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดและอนุสรณ์สถานในเมืองเป็นส่วนประกอบสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เพราะล้วนเป็นสถานที่สำคัญ มีประวัติเกี่ยวข้องกับเมืองเชียงรายและเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ล้านนาไทย แต่ปัจจุบันหลายแห่งยังไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากลักษณะที่ปรากฏทางกายภาพไม่สามารถจูงใจนักท่องเที่ยวได้ เช่น กู่พระเจ้าเม็งรายอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม มีสายไฟพาดผ่านและตั้งอยู่ในที่หลุมมุด หรือพระธาตุคอกยจอมทอง ได้รับการบูรณะอย่างไม่ถูกต้องหลักวิชาจนสูญเสียรูปลักษณะเดิมไปมาก ตลอดจนโบสถ์วิหารในวัดหลายแห่งถูกซ่อมแซมเปลี่ยนแปลงใหม่หมด หลายแห่งซากที่จ่อครตที่เป็นระเบียบ เป็นต้น ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้แต่ละแห่งจึงควรได้รับการปรับปรุง ปฏิสังขรณ์ และพัฒนาอย่างถูกต้องหลักวิชาการ มีการวางผังบริเวณการใช้พื้นที่อย่างถูกต้องมีระเบียบ เช่น แยกเขตพุทธาวาส สังฆาวาส และส่วนบริการต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวไม่ให้ทำลายกันและกัน การบูรณะซ่อมแซมอาคารสิ่งก่อสร้างทางศาสนาต่าง ๆ ควรศึกษาถึงรูปแบบศิลปะเดิมให้

เข้าใจ และพยายามรักษารูปแบบนั้นไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การซ่อมแซมควรทำโดยผู้ที่มีความรู้ทางด้านการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น และต้องคำนึงถึงฝีมือของช่างเป็นอย่างดี ชื่นใจที่ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานโบราณวัตถุแล้วจะต้องขออนุญาตและขอคำปรึกษาจากกรมศิลปากรก่อน ส่วนสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อรองรับกิจกรรมใหม่ ๆ หรือการบริการนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ร้านค้าของที่ระลึก คอกไม้ ชูบเทียน ตลอดจนร้านอาหารและเครื่องดื่ม ฯลฯ จะต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ทำลายหรือบดบังความงามความสำคัญของสิ่งก่อสร้างเดิม การออกแบบจะต้องไม่ขัดกับสภาพแวดล้อมและต้องกลมกลืนเข้ากับไค้กับองค์ประกอบหลักของเดิมที่มีอยู่ นอกจากนี้ควรเน้นความสำคัญขององค์ประกอบหลักของวัดอาจจะโดยการเปิดลานโล่งหรือใช้แนวต้นไม้ช่วย เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมเช่น สวนลีนจี หรือไร่ส้มประด ซึ่งอยู่แถบชานเมืองนั้น ควรพัฒนาด้านการคมนาคมเข้าถึงและส่งเสริมทางด้านการจัดการเกษตร ตลอดจนจัดพื้นที่เป็นตลาดย่อยสำหรับขายผลผลิตนั้น ๆ แก่นักท่องเที่ยวโดยเกษตรกรผู้ปลูกโดยตรง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติคือน้ำตกห้วยแม่ช้ายนั้น ปัจจุบันเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งในการทัวร์ป่า จึงควรอนุรักษ์สภาพป่าดั้งเดิมไว้ และเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ในระยะต่อไปควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใกล้ตัวเมือง โดยการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมให้สะดวกขึ้น และเพิ่มบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ที่พัก แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียของการพัฒนาต่อการอนุรักษ์สภาพป่าธรรมชาติไว้อย่างรอบคอบด้วย

- พยายามส่งเสริมงานเทศกาลประเพณีที่สำคัญ ๆ ของท้องถิ่น เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น อาทิ งานสงกรานต์ งานลอยกระทงในแม่น้ำกก งานตานก๋วยสลาก งานปอยหลวง ปอยน้อย เป็นต้น โดยฟื้นฟูประเพณีดั้งเดิมที่หายไค้ยากมาจัดเพื่อให้รูปแบบของงานต่างไปจากเชียงใหม่ เช่น ขบวนแห่โคมสาย โคมฉีก ขบวนแห่ลูกแก้ว การแข่งกลองหลวง หรือมอกไฟคอก บอกไฟดาว เป็นต้น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมงานที่แสดงออกถึงประวัติศาสตร์ของเชียงใหม่ เช่น งานวันพ่อขุนเม็งรายมหาราช หรืองานที่ส่งเสริมผลิตผลทางการเกษตรของจังหวัด เช่น งานวันลีนจี เชียงราย เป็นต้น งานเทศกาลต่าง ๆ เหล่านี้บางงานถ้าจัดในช่วงฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยว-

เที่ยวน้อยก็อาจช่วยเพิ่มจำนวนท่องเที่ยวได้ ทำให้จังหวัดมีจำนวนนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดปี

- ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กรมป่าไม้ และกรมศิลปากร ในการกำหนดมาตรการควบคุมและอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น แม่น้ำกก และน้ำตกห้วยแม่ข้าย ตลอดจนโบราณสถานสำคัญ ๆ เช่น กู่พระเจ้าเม็งราย พระธาตุคอกอยจอมทอง วัดพระสิงห์ วัดพระแก้ว เป็นต้น

- ปรับปรุงและขยายโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงผิวจราจร ปรับปรุงคุณภาพและจำนวนโรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านอาหาร ระบบสาธารณสุขปศุสัตว์สาธารณสุขการ ตลอดจนการสื่อสารโทรคมนาคมอื่น ๆ โดยชักจูงให้ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรายใหม่มีส่วนร่วมด้วยเพื่อให้ทางราชการลดการลงทุนด้วยงบประมาณแผ่นดิน และสามารถขยายพื้นที่บริการได้กว้างขวาง

- ส่งเสริมการผลิตสินค้าของที่ระลึก โดยมีการออกแบบให้ใช้วัสดุและรูปแบบให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย มีคุณภาพดี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินในท้องถิ่นให้มากขึ้น เช่น การทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย การแกะสลัก จักสาน การทำเครื่องเงิน เครื่องเงิน ฯลฯ โดยพยายามหาเอกลักษณ์ของจังหวัดให้แตกต่างจากที่อื่น ๆ

- ในธุรกิจบริการบริการต่าง ๆ ตลอดจนการผลิตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรพยายามให้มีการใช้แรงงานในท้องถิ่นให้มากที่สุดเพื่อสร้างงานให้แก่คนในท้องถิ่น เป็นการกระจายรายได้และลดปัญหาการว่างงาน

- จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรด้านการโรงแรมและธุรกิจการท่องเที่ยว ให้มีการบริการที่ได้มาตรฐาน

- ดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยใช้สื่อมวลชนทุกประเภทให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ตลอดจนผู้ประกอบการท่องเที่ยว

- จัดทำเอกสาร แผ่นพับ หรือคู่มือการท่องเที่ยวของจังหวัด
เผยแพร่ให้รายละเอียดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจให้กว้าง
ขวาง

๒. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอแม่จัน แม่สาย และเชียงแสน
เป็นกลุ่มที่อาจแยกย่อยได้อีก ๓ กลุ่มตามอำเภอ มีแหล่งท่องเที่ยว
เที่ยวรวมตัวกันมากเช่นกัน มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๑ แห่ง มีลักษณะผสมของแหล่งท่องเที่ยว
ทั้ง ๓ ประเภท ซึ่งมีศักยภาพสูง โดยเฉพาะในกลุ่ม อ. เชียงแสนและแม่สาย แหล่ง
ท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ได้แก่ โป่งน้ำร้อนแม่จัน หมู่บ้านชาวเขาคอยแม่สลอง พระบรมธาตุ
คอยคุง พระธาตุคอยเวา จุดเหนือสุดของประเทศไทย สบรวก วัดเจดีย์หลวง วัด
พระเจ้าล้านทอง วัดป่าสัก วัดพระธาตุจอมกิติ และวัดพระธาตุผาเงา ส่วนใหญ่
แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และจะต้อง
ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม แต่ส่วนใหญ่มีศักยภาพสูงมาก

- แหล่งท่องเที่ยวหลักของกลุ่มนี้แยกได้เป็น ๓ แห่ง และเป็น
ลักษณะต่างประเภทกัน คือ หมู่บ้านชาวเขาคอยแม่สลอง อ.แม่จัน เป็นแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทกิจกรรม จุดเหนือสุดของประเทศไทย ที่ อ.แม่สาย เป็นแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทกิจกรรม และกลุ่มโบราณสถานในเมืองเชียงแสน เป็นประเภทที่มีคุณค่าทาง
ประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และศาสนา และมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมชาติกิจ
กิจกรรมที่น่าสนใจมากสนับสนุน ๑ แห่งคือ สบรวกหรือสามเหลี่ยมทองคำ

ใน อ.แม่จันนั้น มีแหล่งท่องเที่ยวรองคือ โป่งน้ำร้อน และ
สวนลีนจี่ใน อ.แม่สาย มีพระบรมธาตุคอยคุง และพระธาตุคอยเวา ส่วนเมืองเชียง-
แสนมีสบรวก ซึ่งทั้งหมดนี้ค่อนข้างจะมีความสำคัญเท่าเทียมกับแหล่งท่องเที่ยวหลัก

- จังหวัดควรจัดทำแผนหลักของแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ โดยเฉพาะ
จะต้องเน้นการปรับปรุงโครงข่ายของการคมนาคม เช่น การตัดถนนเชื่อมระหว่าง
เชียงแสนและแม่สาย ท่าคอน - แม่จัน เป็นต้น และปรับปรุงสภาพพื้นผิวการจราจร
เส้นทางต่างๆ ปรับปรุงและจัดระเบียบบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว
ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะรับนักท่องเที่ยวได้

- การพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวใน อ.แม่จัน ทั้งสองแห่งจะต้องเน้นเรื่องเส้นทางการคมนาคมเนื่องจากทั้งหมู่บ้านชาวเขาคอยแม่สลองและโป่งน้ำร้อน เส้นทางการคมนาคมเข้าถึงค่อนข้างลำบาก โป่งน้ำร้อนมีถนนเป็นถนนดิน ส่วนหมู่บ้านชาวเขาเป็นถนนลูกรังแค่ทางค่อนข้างชัน ปัจจุบันรถที่จะขึ้นคอยแม่สลองจะต้องมีกำลังที่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงต้องใช้รถประจำทางหรือเหมาคันในราคาค่อนข้างสูง การพัฒนาในกลุ่มนี้จึงควรเน้นที่การปรับปรุงเส้นทาง การอนุรักษ์สภาพดั้งเดิม เพิ่มบริการพื้นฐานเช่น หอน้ำ ห้องอาบน้ำ ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ร้านค้าของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ชาวเขา โดยจัดการวางผังบริเวณอย่างเหมาะสมถูกต้อง อีกทั้งควรฟื้นฟูและอนุรักษ์งานประเพณีตลอดจนการแต่งกายดั้งเดิมของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ คัวย เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวต้องการชมเป็นอย่างยิ่ง

ใน อ.แม่สาย แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะต้องไปก็คือ จุดเหนือสุดของประเทศไทย ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับพม่า จุดนี้ควรปรับปรุงใน ด้านกายภาพเนื่องจากปัจจุบันเริ่มมีสภาพเป็นตึกแถว ควรมีมาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคารให้มีรูปแบบพื้นเมือง จัดที่จอดรถและระเบียบการเก็บค่าบริการให้ถูกต้อง โดย อ.แม่สายหรือสุขาภิบาลเป็นผู้ดำเนินการแทนที่จะเป็นเอกชนรายย่อยดังเช่นปัจจุบัน แล้วนำรายได้ไปทำนุบำรุงท้องที่ ควรปลูกต้นไม้ใหญ่ขึ้นเพิ่มในบริเวณเพื่อความร่มรื่นสวยงาม และช่วยบังสภาพของตึกแถว อาคารที่จะปลูกสร้างใหม่จะต้องได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยและรักษาเอกลักษณ์ของพื้นเมืองไว้ ควรจัดวางผังบริเวณตลาด อ.แม่สายให้มีระเบียบสวยงาม ป้ายเหนือสูกยออกควรได้รับการเน้นและตกแต่งบริเวณด้วยไม้ดอกไม้ประดับเพื่อเป็นจุดสนใจพิเศษ นอกจากนี้ควรมีมาตรการอำนวยความสะดวกความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในการข้ามพรมแดน และควรมีเจ้าหน้าที่เฉพาะกิจเพื่อควบคุมมาตรฐานและราคาของสินค้า ทั้งนี้จะต้องร่วมมือกับรัฐบาลของฝ่ายพม่าด้วย ปุชนิยมสถานที่สำคัญของอำเภอคือ พระบรมธาตุคอกยุง และพระธาตุคอกยเว นั้นมีสภาพเดิมค่อนข้างดี มีการคมนาคมเข้าถึงสะดวก แต่จะต้องเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่พระบรมธาตุคอกยุง ซึ่งเป็นปูชนียสถานที่เก่าแก่และสำคัญที่สุด นอกจากนั้นควรมีที่จอดรถและบริการพื้นฐานทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ได้รับการออกแบบและวางผังอย่างถูกต้องและมีมาตรการ

ควบคุมอื่น ๆ ดังเช่นที่ไค้กล่าวไว้ในกลุ่มที่ ๑ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการพัฒนาอย่างผิดรูปแบบขึ้นในอนาคต สิ่งซึ่งคู่ใจที่สำคัญในการเดินทางไปคอยคอง นอกจากพระบรมราชทูแล้ว สภาพทิวทัศน์สองข้างทางและหมู่บ้านชาวเขาริมทางก็เป็นปัจจัยสำคัญด้วย ควรอนุรักษ์สภาพเดิมไว้ให้ได้และปรับปรุงสภาพถนนที่แยกเข้าตามจุดต่าง ๆ นั้น

แหล่งท่องเที่ยวใน อ. เชียงแสน นอกจากสรวกหรือสามเหลี่ยมทองคำที่รู้จักกันโดยทั่วไปแล้ว โบราณสถานต่าง ๆ ในตัวเมืองก็มีความสำคัญและควรได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง สรวกนั้นนอกจากชื่อเสียงในด้านเป็นดินแดนที่อยู่ในเขตสามเหลี่ยมทองคำซึ่งเคยเป็นแหล่งผลิตและขนย้ายฝิ่นอันขึ้นชื่อแล้ว ก็เป็นเพียงพื้นที่ธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำโขงและแม่น้ำรวกที่สงบเงียบชมธรรมชาติ ๆ และมีจุดซึ่งสามารถจะมองเห็นรอยต่อของสามประเทศคือ ไทย พม่า และลาว ได้เท่านั้น ดังนั้น ในการพัฒนาจึงควรปรับปรุงถนน ที่จอดรถ ห้องน้ำ ร้านค้า ร้านอาหาร ตลอดจนการปลูกสร้างที่พักประเภทแฝงอยู่ตามสภาพธรรมชาติริมน้ำไค้โดยสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม อาจมีการผลิตของที่ระลึกขายนักท่องเที่ยว เช่น คอกดินเทียมซุบทอง ฯลฯ ควรมีการให้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการปลูกฝิ่นและอันตรายจากฝิ่น ตลอดจนเน้นให้ทราบว่ารัฐบาลมิไค้นิ่งนอนใจและชื่อเสียงของสามเหลี่ยมทองคำในคานลบไค้กลายเป็นอดีตไปแล้ว ปัจจุบันสรวกเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่เงียบสงบ และสามเหลี่ยมทองคำมิใช่สรวก แต่เป็นบริเวณพื้นที่กว้างใหญ่ที่ครอบคลุมอาณาเขตทั้งสามประเทศ พื้นที่ที่ควรเน้นในการพัฒนาส่งเสริมควรเป็นโบราณสถานต่าง ๆ ในตัวเมือง เชียงแสน และตลาดเขาริมฝั่งแม่น้ำโขง ในการพัฒนาโบราณสถานต่าง ๆ นั้นควรพัฒนาพร้อม ๆ กันทั้งหมด ในแง่การจัดเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ ตามโครงการของกรมศิลปากร มีการบูรณะซุกค่างทั้งหมด จัดที่จอดรถ ร้านอาหาร ที่ทิ้งขยะ ฯลฯ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับคกค่าง และเพื่อคึงคูกนักท่องเที่ยวกับเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองเชียงแสน ก็อาจมีการจัดงานวันแห่งประวัติศาสตร์ที่ริชุนครเงินยางเชียงแสนขึ้นในงานนี้อาจผนวกการจัดแสดงแสงและเสียงประกอบค้วย หรืออาจจัดแสดงแสงและเสียงเป็นการถาวรขึ้น ทั้งนี้ โดยความร่วมมือของจังหวัด กรมศิลปากร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในส่วนของวัดซึ่งเป็นทั้งโบราณสถานและยังมีพระสงฆ์จำพรรษาอยู่ เช่น วัดพระธาตุผาเงา วัดพระเจ้าล้านทอง การพัฒนาปรับปรุงควรใช้แนว

ทางเดียวกันกับที่เสนอไว้ในการพัฒนาวัดของกลุ่มที่ ๑

- ร่วมมือกับกรมศิลปากร สยามสมาคม และสมาคมสถาปนิกสยาม ในการปรับปรุง ซ่อมแซม วัด อนุสรณ์สถาน และโบราณสถานต่าง ๆ

- ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร วิทยาลัยครู และศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน จัดงานเทศกาลวันแห่งประวัติศาสตร์ที่รัตนนครเงินยาง- เชียงแสน จัดการแสดงแสงและเสียงขึ้นเพื่อให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และประสาสัม- พันธ์ศึกษาค้นคว้าท่องเที่ยว จัดงานนมัสการพระบรมธาตุคอกยุง เพื่อให้เป็นศูนย์รวมความ ศรัทธาของประชาชนทั้งสามประเทศ รายได้ที่ได้จากงานเหล่านี้นำเข้าเป็นกองทุนบำรุง รักษาแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ

- ปรับปรุงและขยายโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่น

- ส่งเสริมการผลิตสินค้าของที่ระลึกของท้องถิ่น เช่น เครื่องจักสาน เครื่องไม้แกะ ผลิตภัณ์ที่มีมือของชาวเขา เครื่องเงิน การปักผ้า คอกผืนเทียม ชุมทอง เป็นต้น

- การบริการและการผลิตต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว พยายามใช้แรงงานในท้องถิ่นให้มากที่สุด

- ดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยใช้สื่อมวลชนทุกประเภทให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ตลอดจนผู้ประกอบการท่องเที่ยว

- จัดทำเอกสาร แผ่นพับ เผยแพร่รายละเอียดต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ ตลอดจนจัดรายการนำเที่ยวพิเศษขึ้นในช่วงที่ม้งงานเทศกาลหรือ การแสดงแสงและเสียง

๓. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กลุ่มนี้มีแหล่งท่องเที่ยวรวมตัวกันอยู่ ๑๐ แห่ง มีลักษณะผสมของ

๓ ประเภท ส่วนใหญ่มีศักยภาพปานกลางค่อนข้างสูง ได้แก่ วัดรัตนวาราม น้ำตก-

จำปาทอง กว๊านพะเยา กาคาวี วัดศรีโคมคำ วัดศรีอุโมงค์คำ วัดลี วัดป่าแดง
บุญนาค หมู่บ้านท่าครกหิน และหมู่บ้านท่าเกวียน

- แหล่งท่องเที่ยวหลักของกลุ่มนี้ได้แก่ กว๊านพะเยา ซึ่งมีชื่อเสียง
มาก ส่วนแหล่งท่องเที่ยวรองได้แก่ วัดต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบ เช่น วัดศรีโคมคำ วัดศรี-
อุโมงค์คำ ฯลฯ และมีน้ำตกจำปาทอง กาคาวี และวัดรัตนาราม เป็นแหล่งท่อง-
เที่ยวเสริม

- ควรจัดทำแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวใน
ตัวเมืองพะเยา โดยมีการปรับปรุงกว๊านพะเยาเป็นศูนย์กลาง พัฒนาวัดโดยรอบและ
น้ำตก ตลอดจนกาคาวี ปรับปรุงปริมาณและคุณภาพของบริการสิ่งอำนวยความสะดวกและ
โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงแรม ซึ่งยังไม่ได้มาตรฐานและมีจำนวนน้อย
ส่งเสริมการผลิตสินค้าของที่ระลึกและงานประเพณี และกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยวอื่น ๆ
และทัศนคติเพิ่มเติมเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นโครงข่ายที่สมบูรณ์ เช่น เส้นทาง
สายพะเยา-เชียงคำ-เชียงของ-เชียงแสน-แม่สาย เป็นต้น

- กว๊านพะเยาควรได้รับการปรับปรุงทางด้านกายภาพ เช่น ริมกว๊าน
ควรปลูกต้นไม้ใหญ่เพิ่ม จัดเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ร้านอาหารและเครื่องดื่มควรจัดให้อยู่
เป็นระเบียบได้มาตรฐาน มีที่จอดรถเพียงพอ และวางผังบริเวณ แยกทางสัญจรของคน
และยานพาหนะมิให้ปะปนกัน ควรควบคุมมิให้ร้านอาหาร ร้านค้า หรือบ้านเรือนของ
ราษฎรปล่อยน้ำเสียลงในกว๊านพะเยา หรือรुक้าเข้าไปในกว๊าน จัดให้มีการขุดลอก
กว๊านและกำจัดวัชพืชน้ำ เช่น ผักตบชวา นอกจากนั้น ยังควรส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ
ที่ให้ความรู้ความเพลิดเพลินกับประชาชนและนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป เช่น อาจจัดตั้ง
พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกี่ยวกับสัตว์น้ำจืดขึ้น โดยความร่วมมือของกรมประมง จัดให้
มีกีฬาและกิจกรรมทางน้ำ เช่น เรือใบ วินด์เซฟวิง จักรยานน้ำ ฯลฯ หรืองานประเพณี
เช่น จัดลอยกระทงในกว๊านในเทศกาลยี่เป็ง เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดขึ้นนั้นจะ
ต้องมีขอบเขตจำกัด มิให้ไปรบกวนหรือทำลายสภาพแวดล้อมเดิม เช่น มิให้กิจกรรมกีฬา
ทางน้ำไปรบกวนการเพาะและขยายพันธุ์สัตว์น้ำของกรมประมง เป็นต้น

วัดต่าง ๆ ควรได้รับการวางผังการใช้พื้นที่ การซ่อมแซมและพัฒนา
 อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่นเดียวกับที่ได้เสนอแนะไว้ในกลุ่มที่ ๑ เพราะปรากฏว่าบาง
 วัดเริ่มมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปผิดทาง เช่น บริเวณลานค่าน้ำส่วนหนึ่งของวัดศรีโคมคำ
 ซึ่งเป็นวัดสำคัญที่ประดิษฐานพระเจ้าตนหลวง ใ้มีการสร้างรูปปั้นต่าง ๆ ที่ไร้คุณค่าทาง
 ศิลปะ และไม่เกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปศาสนา หาสัญญาค ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้หากทาง
 วัดหรือจังหวัดจะจัดปลูกไม้ยืนต้นและไม้ดอกไม้ประดับเป็นสวนสาธารณะแทน ก็จะได้
 ประโยชน์กว่า ทั้งยังมีส่วนช่วยเสริมบริเวณวัดให้สว่างามขึ้นอีกด้วย วัดสำคัญบางวัด
 ที่ควรได้รับการอนุรักษ์อย่างเร่งด่วนและถูกหลักวิชา ถูกหลักทั้ง ทำให้วิหารหลวงอันเก่า
 แก่และมีค่าต้องพังทลายลงมาทั้งหลังอย่างน่าเสียดาย เช่น วัดหลวงราชสิขฐาน เป็นต้น

น้ำตกจำปาทองควรได้รับการปรับปรุงเส้นทางเข้าให้สะดวกกว้าง
 ขวางขึ้น และมีผิวจราจรที่แข็งแรงเข้าถึงใ้ทุกฤดูกาล ควรจัดให้มีที่พักมากขึ้น มีบริเวณ
 ค่ายพักแรม บริเวณแคมป์ไฟ ห้องน้ำ ถึงชยะ ตลอดจนบริการอาหารและเครื่องดื่ม
 ทั้งนี้ โดยได้รับการวางผังบริเวณและการออกแบบอย่างเหมาะสมกลมกลืน และไม่ทำลาย
 สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

บริเวณภาควิ้ควรจัดให้มีที่จอดรถอย่างเพียงพอ รูปลักษณะของอาคาร
 ควรคงไว้ซึ่งศิลปะพื้นบ้านดั้งเดิม เช่น หลังคาคว่ำไ้กระเบื้องดินชอหรือกระเบื้องแป้น-
 เกล็ดไม้แทนการมุงสังกะสี ปลูกต้นไม้เป็นแนวเพื่อบังทัศนียภาพอันไม่พึงคาบางส่วน จัด
 ใ้มีถึงชยะและปรับปรุงพื้นผิวของตลาดมิให้ขึ้นแฉะมีน้ำขัง และควรส่งเสริมใ้มีการ
 ประกวดโคพื้นฐนออกเหนือไปจากการซื้อขายตามปกติ เพื่อเป็นการสนับสนุนการประกอบ
 อาชีพทางการปศุสัตว์ใ้แก่เกษตรกร และเป็นการสร้างกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว

- ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกรม
 ป่าไม้ ในการสร้างมาตรการควบคุมและอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้มิใ้ถูกทำลายหรือทำ
 ใ้เกิดมลภาวะขึ้น

- ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย วิทยาลัยครู และศูนย์
 วัฒนธรรมในท้องถิ่น ส่งเสริมใ้มีงานเทศกาลต่าง ๆ ขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น
 งานวันพองุ่นจำเมือง งานลอยกระทง งานสงกรานต์

- ปรับปรุงและขยายโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง และให้บริการแก่ประชาชนด้วย เช่น ตัดถนนวงรอบกว๊านพะเยา ปรับปรุงสภาพผิวจราจรของถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ปรับปรุงคุณภาพและจำนวนโรงแรม ตลอดจนสาธารณูปโภคสาธารณูปการ และระบบสื่อสารโทรคมนาคม

- ส่งเสริมการผลิตสินค้าของที่ระลึกไว้จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวโดยใช้วัสดุพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา เครื่องจักสาน เครื่องแกะสลัก การทำเทียนจำลอง (จากหมู่บ้านท่าเกวียน) เครื่องหินแกะสลัก (จากหมู่บ้านท่าครกหิน) ฯลฯ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

- พยายามให้มีการใช้แรงงานในท้องถิ่นให้มากที่สุดในการบูรณปฏิสังขรณ์ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อสร้างงานและลดปัญหาการว่างงานของประชาชนในท้องถิ่น

- จัดให้มีการฝึกอบรมค้ำจุนการโรงแรมและการท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการอาชีพในธุรกิจการท่องเที่ยวและผู้สนใจ เพื่อเพิ่มพูนบุคลากรที่มีความสามารถ ตลอดจนเป็นการยกระดับมาตรฐานการทำงานของบุคลากรที่มีอยู่เดิมด้วย

- จัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะตามแหล่งท่องเที่ยว เช่น น้ำตกจำปาทอง หรือบริเวณกว๊านพะเยา เป็นต้น

- เร่งรัดดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เอกสารรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป

๔. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคำ

กลุ่มนี้มีแหล่งท่องเที่ยวน้อยกว่ากลุ่มอื่นคือ มีจำนวนทั้งสิ้น ๘ แห่ง ได้แก่ วัดนันทาราม วัดหยวน น้ำตกภูซาง หมู่บ้านไทยลื้อ วัดพระเจ้านั่งดิน วัดพระธาตุ-สบแวน และน้ำตกน้ำปิง ซึ่งมีศักยภาพค่อนข้างสูง

- แหล่งท่องเที่ยวหลักของกลุ่มได้แก่ วัดนันทาราม และวัดหยวน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวรองได้แก่ น้ำตกภูซาง หมู่บ้านไทยลื้อ วัดพระเจ้านั่งดิน และวัดพระธาตุสบแวน

- ควรจัดให้มีการทำแผนหลักของแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ โดยจัดให้มีศูนย์วัฒนธรรมไทยลื้อขึ้น ปรับปรุงวัดหยวนเป็นศูนย์กลางของชุมชนไทยลื้อ และปรับปรุงวัดนันทารามซึ่งมีลักษณะศิลปกรรมที่งดงามแบบไทยใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอีกแห่งหนึ่ง การปรับปรุงควรปรึกษากับกรมศิลปากร สยามสมาคม สมาคมสถาปนิกสยาม ตลอดจนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยใช้แนวทางเดียวกันกับที่กล่าวไว้ในกลุ่มที่ ๑

- รมวงค์ให้อนุรักษ์อาคารบ้านเรือนแบบไทยลื้อไว้ และอาคารที่จะก่อสร้างใหม่ก็ควรให้สอดคล้องกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมแบบไทยลื้อ

- ปรับปรุงพัฒนาและวางผังบริเวณการใช้พื้นที่ของน้ำตกภูซาง โดยเน้นที่การอนุรักษ์ธรรมชาติ และเพิ่มบริการพื้นฐานทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกัน

- ส่งเสริมพื้นที่ให้มีกิจกรรมและงานประเพณีต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของไทยลื้อ ในช่วงที่มีกิจกรรมนั้น ๆ ควรชักจูงให้ประชาชนท้องถิ่นแต่งกายแบบดั้งเดิมของตน และหากเป็นไปได้ก็ควรให้แต่งเป็นประจำ เพื่อให้มีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเป็นพิเศษ

- จัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงและฟื้นฟูหมู่บ้านไทยลื้อโดยมีวัดหยวนและวัดนันทารามเป็นแกนกลาง

- ปรับปรุงและขยายโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น เช่น ปรับปรุงคุณภาพของโรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก เพิ่มโครงข่ายของถนนให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น ตัดถนนสาย พะเยา-เชียงคำ-เชียงของ-เชียงแสน-แม่สาย เป็นต้น

- ส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ระลึกจากฝีมือและใช้ศิลปะแบบดั้งเดิมของไทยลื้อ เช่น การทำเครื่องเงิน การทอผ้า ฯลฯ เพื่อเป็นการอนุรักษ์งานฝีมือและเพิ่มพูนรายได้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

- ทำการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและเผยแพร่เอกสารรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจโดยทั่วไป

นอกจากแหล่งท่องเที่ยว ๔ กลุ่มที่กล่าวมาแล้ว ใน อ.พาน ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอีก ๒ แห่งที่เป็นจุดเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๓ เข้าด้วยกัน คือ น้ำตกปูแกง กับน้ำตกทรายขาวและบ่อน้ำร้อน น้ำตกปูแกงนั้นอยู่แยกจากทางหลวงเข้าไปไกลพอสมควร เป็นน้ำตกใหญ่ที่มีศักยภาพสูง แต่ควรได้รับการปรับปรุงในค่านสภาพของเส้นทางคมนาคมเข้าถึง และการบริการพื้นฐานทางการท่องเที่ยวบางอย่าง ส่วนน้ำตกทรายขาวและบ่อน้ำร้อนนั้นอยู่ริมทางหลวง และอาจพัฒนาเป็นจุดท่องเที่ยวรายทางได้เป็นอย่างดี แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ควรอยู่ในช่วงการพัฒนาในระยะที่ ๓

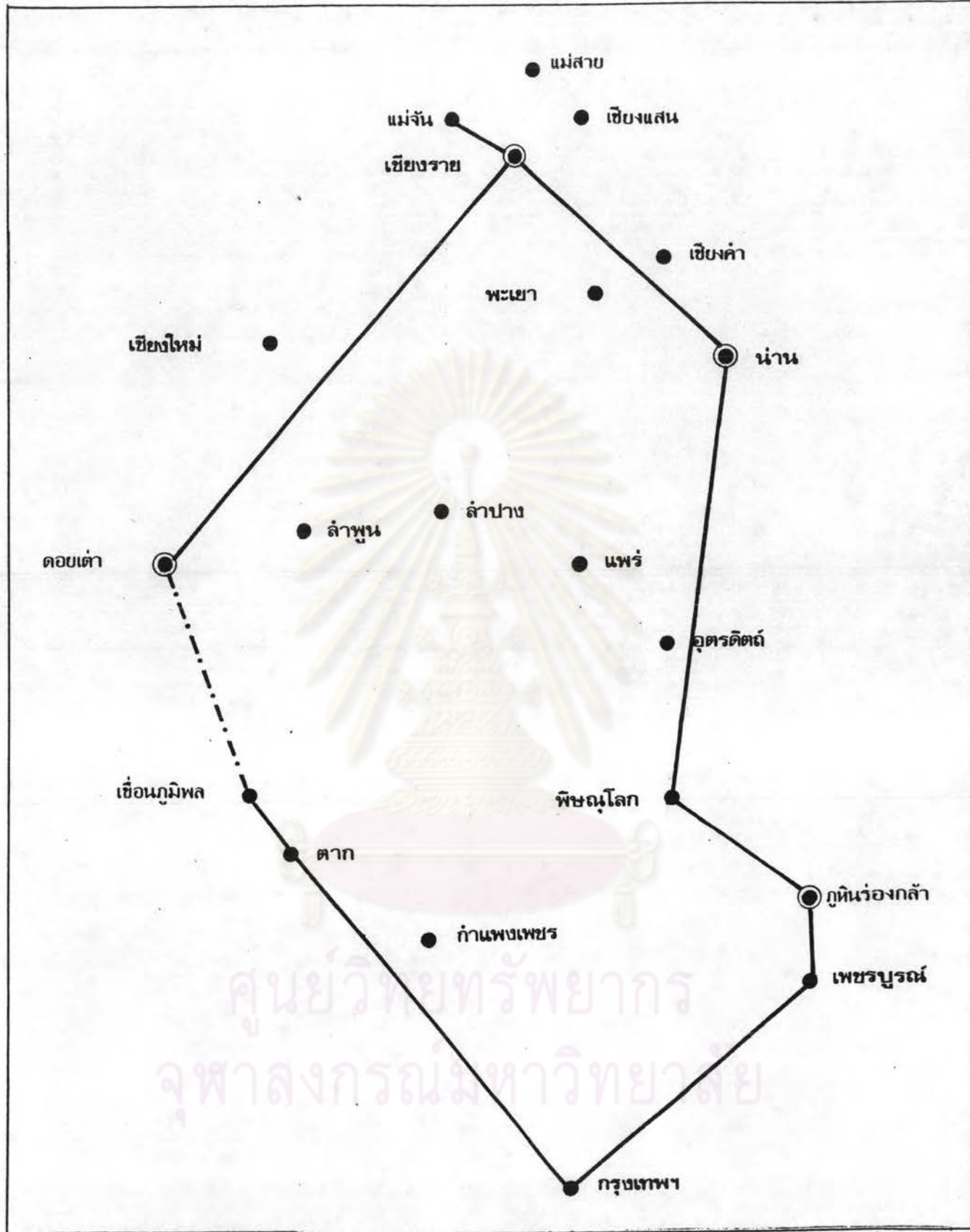
๖.๘ ข้อเสนอแนะเส้นทางรถท่องเที่ยว

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย - พะเยา ในฐานะทางผ่านหรืออยู่ในเส้นทางไปหรือกลับจากเชียงใหม่ โดยพักที่เชียงราย - พะเยา เพียง ๑ - ๒ คืนเท่านั้น โดยเดินทางโดยรถยนต์ รถไฟ หรือเครื่องบินตรงไปยังเชียงใหม่ก่อนแล้วจึงเลือกเส้นทางไปท่องเที่ยวตามรอบนอกของเชียงใหม่ แล้วเลยมาเชียงราย พักเชียงราย ๑ คืน ไปพะเยาแล้วกลับไปพักที่ลำปางหรือเชียงใหม่

ดังนั้น จึงใคร่ขอเสนอเส้นทางรถท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน โดยเดินทางจากกรุงเทพฯ แวะชมแหล่งท่องเที่ยวรายทางก่อนถึงเชียงราย - พะเยา ทั้งในแง่เน้นการท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงราย - พะเยา และในแง่การท่องเที่ยวเป็นวงรอบโดยผนวกเข้ากับเชียงใหม่ ลำปาง และลำพูนด้วย ดังตัวอย่างพอสังเขปต่อไปนี้

๖.๘.๑ กรุงเทพฯ-ภูหินร่องกล้า-น่าน-เชียงราย-คอยเต่า (แผนภูมิที่ ๖.๑) เป็นเส้นทางแบบวงรอบ ใช้เวลาในการเดินทาง ๕ วัน ๔ คืน ใช้รถยนต์และเรือเป็นพาหนะ

- วันที่ ๑ - ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ
- อาหารกลางวันที่เพชรบูรณ์
 - ถึงที่ว่าการอำเภอนครไทย (เปลี่ยนรถเล็ก)
 - แวะชมหมู่บ้านม้ง ห้วยน้ำไข
 - ออกเดินทางไปอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า
 - พักที่ภูหินร่องกล้า

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา

แผนภูมิที่ ๖.๑	แสดง	ข้อเสนอแนะเส้นทางการท่องเที่ยวที่ 1		
	—————	รถยนต์	เรือ
	- - - - -	รถไฟ	เครื่องบิน
			●	จุดพักรถ

- วันที่ ๒ - เดินทางไปชมลานหินแตก โรงเรียนการเมือง
 กิ่งหันน้ำ หมู่บ้านกลุ่มมวลชน ลานอเนกประสงค์
 บ้านประธานอำนาจรัฐ ผาสูง
 - อาหารกลางวันที่ยูทึนร่องกลา
 - (เปลี่ยนรถที่อำเภอ นครไทย)
 - ผ่านพิษณุโลก ไปน่าน
 - พักที่น่าน

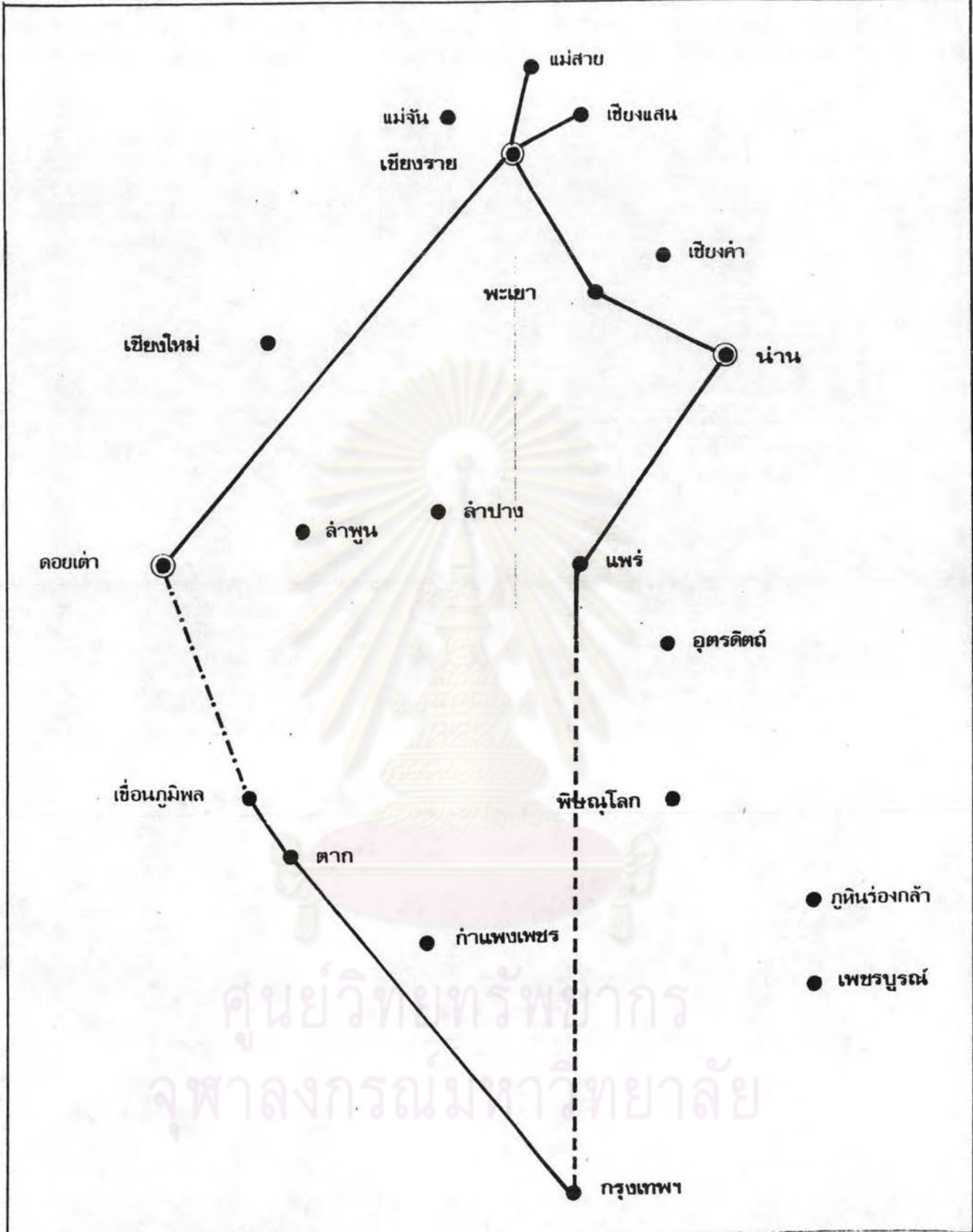
- วันที่ ๓ - เดินทางไปชมศูนย์ชาวลาวอพยพบ้านน้ำยาว
 - ชมวัดภูมินทร์ วัดช้างค้ำ หอคำ
 - เดินทางไปเชียงราย
 - ชมศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา
 - พักที่เชียงราย

- วันที่ ๔ - ชมวัดสำคัญและโบราณสถานในเมืองเชียงราย
 - ไป อ.แม่จัน ชมทิวทัศน์และอาบน้ำแร่ที่โป่งน้ำร้อน
 - ผ่านเชียงใหม่ไปคอยเต่า
 - ลงเรือล่องทะเลสาบคอยเต่า ไปเขื่อนภูมิพล
 - พักแรมในเรือ

- วันที่ ๕ - ถึงเขื่อนภูมิพล ชมเขื่อนภูมิพล
 - เดินทางกลับกรุงเทพฯ

๖.๘.๒ กรุงเทพฯ-น่าน-เชียงราย-คอยเต่า (แผนภูมิที่ ๖.๒) เป็น
 เส้นทางแบบวงรอบ ใช้เวลาในการเดินทาง ๔ วัน ๓ คืน มีรถไฟ รถยนต์ และเรือ
 เป็นพาหนะ

- วันที่ ๑ - ออกเดินทางโดยรถไฟ (รถไฟกรุงเทพฯ-เด่นชัย)
 จากกรุงเทพฯ
 - ถึงสถานีรถไฟเด่นชัย ออกเดินทางโดยรถยนต์ไปแพร่

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการอยู่อยู่อยู่อยู่อยู่อยู่
 ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗

แผนภูมิที่ ๖.๒	แสดง	ข้อเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวที่ ๒		● จุดพักแรม
	—————	รถยนต์ เรือ	
	-----	รถไฟ เครื่องบิน	

- ถึงจังหวัดแพร่ นมัสการพระธาตุช่อแฮ ชมน้ำตก
ห้วยโรง บ้านทุ่งโฮ้ง ออกเดินทางไปจังหวัดน่าน
- ถึงจังหวัดน่าน นมัสการพระธาตุแช่แห้ง ศูนย์สินค้า
พื้นเมือง วัดภูมินทร์ วัดช้างค้ำ พิพิธภัณฑ์สถานแห่ง
ชาติจังหวัดน่าน
- พักที่น่าน

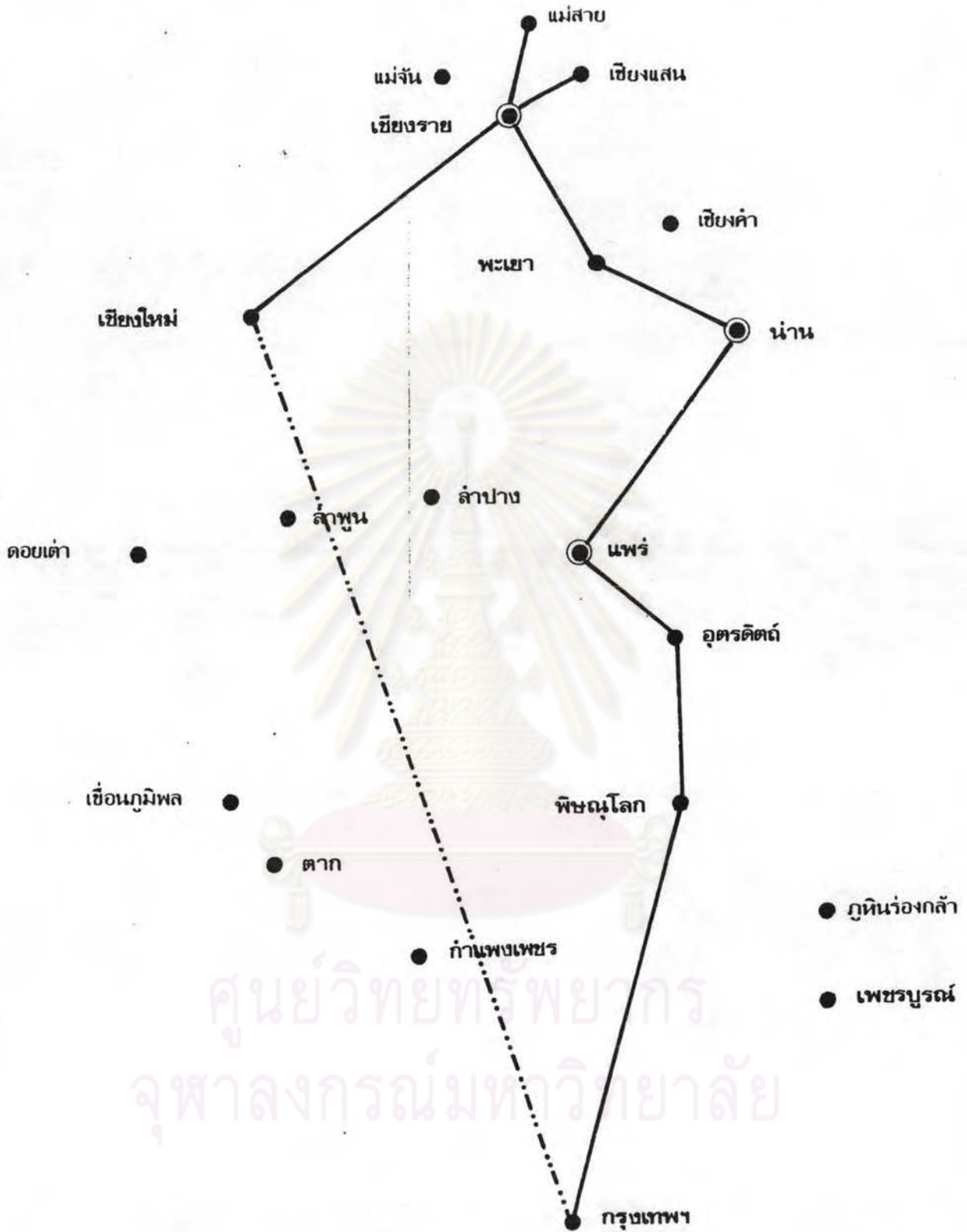
- วันที่ ๒ - เดินทางไปพะเยา ชมกว๊านพะเยา วัดศรีโคมคำ
วัดศรีโหมงค์คำ วัดลี วัดรัตนวาราม วัดป่าแดง-
บุนนาค
- เดินทางไปเชียงราย อาหารกลางวันที่เชียงราย
 - ไป อ.แม่สาย ซื้อของที่ระลึกชายแดนไทย-พม่า
 - ไป อ. เชียงแสน ชมโบราณสถานต่าง ๆ และสมรภูมิ
 - กลับมาพักที่เชียงราย

- วันที่ ๓ - เดินทางผ่านเชียงใหม่ ไปคอยเต่า
- ล่องเรือไปตามทะเลสาบคอยเต่า กิจกรรมสันถนา-
การบนเรือ
 - พักแรมบนเรือ หรือบนเกาะระหว่างทาง มีแคมป์ไฟ

- วันที่ ๔ - ถึงเขื่อนภูมิพล ชมเขื่อนภูมิพล
- เดินทางกลับกรุงเทพฯ

๖.๘.๓ กรุงเทพฯ-แพร่-น่าน-เชียงราย (แผนภูมิที่ ๖.๓) เป็นเส้น
ทางแบบวงรอบ ใช้เวลาในการเดินทาง ๔ วัน ๓ คืน มีรถยนต์และเครื่องบินเป็นพาหนะ

- วันที่ ๑ - ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ โดยรถยนต์
- อาหารกลางวันที่พิษณุโลก
 - ไปอุตรดิตถ์ นมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ อนุสาวรีย์-
พระยาพิชัยดาบหัก ชมโรงงานทำลูกทาว ชมเทียน-
เสวย

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา

แผนภูมิที่ ๖.๓	แสดง	ข้อเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวที่ ๓	
	_____ รถยนต์ - - - - - รถไฟ	_____ เรือ - - - - - เครื่องบิน	● จุดพักแรม

- ไปแพร์ นมัสการพระธาตุช่อแฮ ซี่งของที่ระลึก
มอฮ่อมที่ทุ่งโฮ้ง
- พักที่แพร์

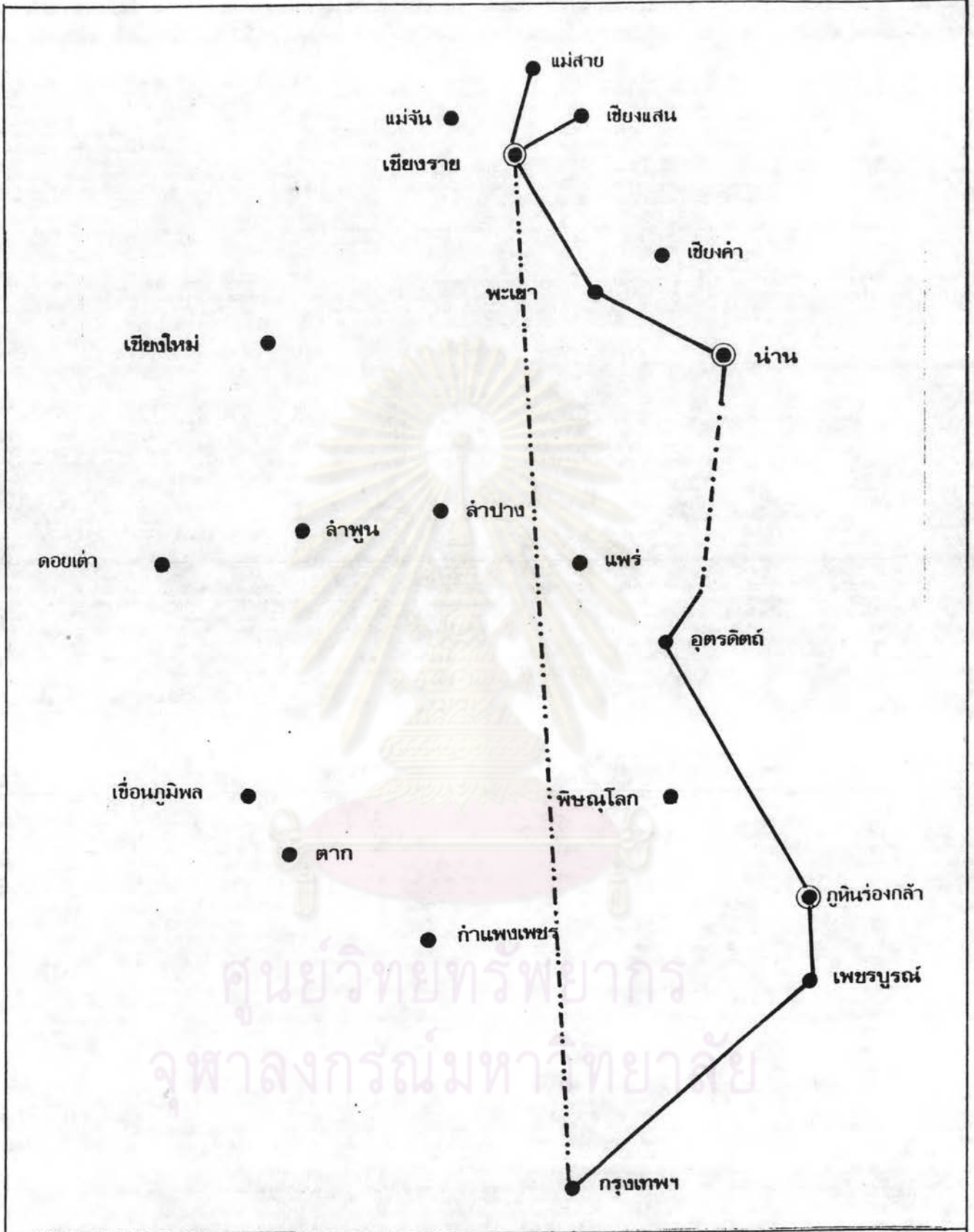
- วันที่ ๒ - เดินทางไปวนอุทยานน้ำตกห้วยโรง พักผ่อน
- เดินทางไปน่าน นมัสการพระธาตุแช่แห้ง ชมศูนย์-
สินค้าพื้นเมือง หอคำ วัดภูมินทร์ วัดช้างค้ำ
 - เดินทางไปอนุสาวรีย์วีรกรรมทุ่งช้าง ศูนย์ชาวลา-
อพยพที่บ้านน้ำยาว
 - พักที่น่าน

- วันที่ ๓ - เดินทางไปพะเยา ชมกว๊านพะเยา และวัดสำคัญ
ในเมือง
- ไปเชียงราย อาหารกลางวันที่เชียงราย
 - ไป อ.แม่สาย ซี่งของที่ระลึกชายแดนไทย-พม่า
 - ไป อ. เชียงแสน ชมโบราณสถานต่าง ๆ และสมรวง
 - พักที่เชียงราย

- วันที่ ๔ - เดินทางไปเชียงใหม่
- ซี่งของที่ระลึกที่สันกำแพง บ่อสร้าง
 - เดินทางกลับกรุงเทพฯ โดยเครื่องบิน

๖.๓.๔ กรุงเทพฯ-ภูหินร่องกล้า-น่าน-เชียงราย (แผนภูมิที่ ๖.๔)^{๖.๔}
เป็นเส้นทางแบบวงรอบ ใช้เวลาในการเดินทาง ๔ วัน ๓ คืน มีรถยนต์ เรือ และ
เครื่องบินเป็นพาหนะ

- วันที่ ๑ - เดินทางจากกรุงเทพฯ
- อาหารกลางวันที่เพชรบูรณ์
 - เดินทางขึ้นภูหินร่องกล้าโดยรถเล็ก
 - ชมภูหินร่องกล้า โรงเรียนการเมือง บ้านประชาชน
อำนาจรัฐ ผาซุง ฐานพัชรินทร์

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ ๒.๔	แสดง	ข้อเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวที่ 4		● จุดพักแรม
	————	รถยนต์ เรือ	
	-----	รถไฟ เครื่องบิน	

- พักที่ภูหินร่องกล้า

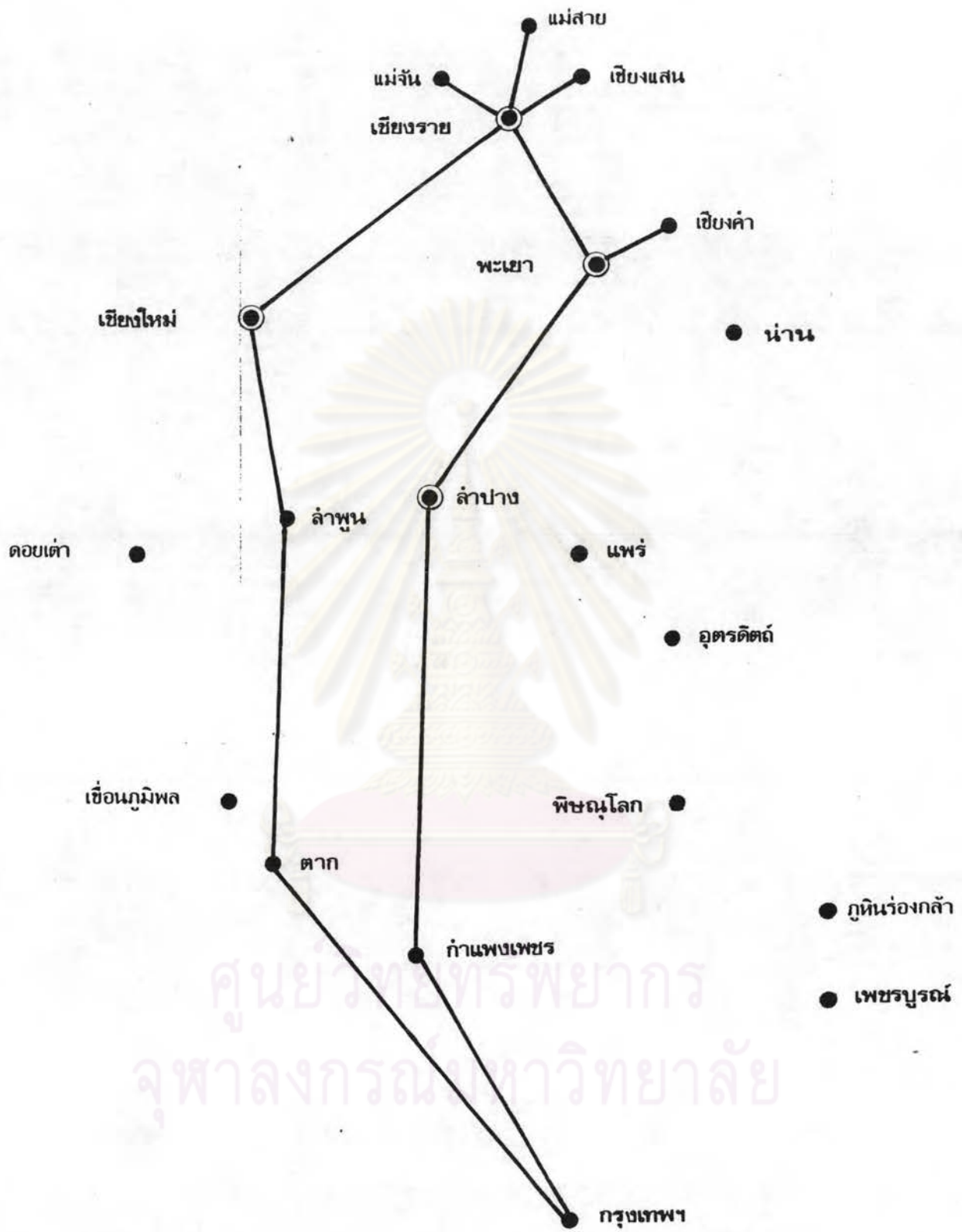
- วันที่ ๒ - ออกเดินทางตามเส้นทางภูหินร่องกล้า-นครไทย
 - ชมน้ำตกชาติตระการ เดินทางไปอุตรดิตถ์
 - นมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ และซื้อของที่ระลึก
 ชนมเทียนสวย ลูกทาว ไม้กวาดลับแล
 - ถึงท่าเรือเขื่อนสิริกิติ์ ลงเรือไปหมู่บ้านชาวประมง
 ที่ปากนาย จังหวัดน่าน
 - ออกเดินทางจากปากนายไปน่านโดยรถยนต์
 - พักที่น่าน

- วันที่ ๓ - นมัสการพระธาตุแช่แห้ง ชมวัดภูมินทร์ พิพิธภัณฑ์สถาน
 แห่งชาติจังหวัดน่าน
 - เดินทางไปพะเยา ชมกว๊านพะเยา อาหารกลางวัน
 ที่พะเยา ชมวัดสำคัญในเมือง แล้วเดินทางไป
 เชียงราย
 - ไป อ.แม่สาย ซื้อของที่ระลึกชายแดนไทย-พม่า
 (หรือไป อ.เชียงแสน ชมโบราณสถานและสบบวก)
 - พักที่เชียงราย

- วันที่ ๔ - เดินทางกลับกรุงเทพฯ โดยเครื่องบิน

๒.๓.๕ กรุงเทพฯ-ลำปาง-พะเยา-เชียงราย-เชียงใหม่ (แผนภูมิ-
 ที่ ๒.๕) ใช้เวลาในการเดินทาง ๖ วัน ๕ คืน โดยมีรถยนต์เป็นพาหนะ

- วันที่ ๑ - เดินทางจากกรุงเทพฯ
 - พักกลางวันท่าแก่งเพชร
 - แวะชมวัดพระธาตุลำปางหลวง อ.เกาะคา
 - พักแรมที่ลำปาง กลางคืนนั่งรถม้าชมเมือง

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยังจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยังจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยังจังหวัด เชียงราย - พะเยา

แผนภูมิที่ ๒.๕	แสดง	ข้อเสนอแนะเส้นทาง การท่องเที่ยวที่ ๕		
	—————	รถยนต์	เรือ
	-----	รถไฟ	เครื่องบิน
			●	จุดพักแรม

- วันที่ ๒ - ออกเดินทางไปพะเยา
- แวะชมศูนย์ฝึกลูกช้าง ถ้ำผาไท เจ้าพ่อพระครูดา
 - อาหารกลางวันที่บ้านพะเยา
 - เดินทางไป อ. เชียงคำ ชมวัดห้วยวน วัดนันทาราม
หมู่บ้านไทยลื้อ น้ำตกภูซาง
 - กลับมานมัสการพระเจ้าตนหลวง วัดศรีโคมคำ ชม
วัดต่าง ๆ ในตัวเมือง และกว๊านพะเยายามเย็น
 - พักที่พะเยา

- วันที่ ๓ - เดินทางไปเชียงราย แวะน้ำตกทรายขาวและบ่อน้ำพุร้อน
- ถึงเชียงราย นมัสการพระธาตุดอยจอมทอง
กุพระเจ้าเม็งราย ชมวัดพระแก้ว วัดพระสิงห์
ลองเรือในแม่น้ำกก
 - ไปบ่อน้ำร้อนแม่จัน และศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาคอยแม่สลอง
 - อาหารเย็นชั้นโถกที่เชียงราย
 - พักที่เชียงราย

- วันที่ ๔ - ออกเดินทางไป อ. แม่สาย
- นมัสการพระบรมธาตุดอยตุง พระธาตุดอยเวา
 - ชมตลาดแม่สาย ซ้ำมพรมแดนไปพม่า ซื่อของที่ระลึก
 - ไป อ. เชียงแสน ชมโบราณสถานต่าง ๆ ในตัวเมือง
ชมบริเวณสามเหลี่ยมทองคำที่สบรวก
 - พักที่เชียงราย

- วันที่ ๕ - ออกเดินทางไปเชียงใหม่
- ชมน้ำพุร้อนสันกำแพง ซื่อของที่ระลึกที่ อ. สันกำแพง
บ้านบ่อสร้าง

- พักที่เชียงใหม่ กลางคืนชมไนท์บาร์ซาร์

วันที่ ๖ - เดินทางกลับกรุงเทพฯ

๖.๗.๖ กรุงเทพฯ-เชียงใหม่-เชียงราย-พะเยา (แผนภูมิที่ ๖.๖)
ใช้เวลาในการเดินทาง ๕ วัน ๔ คืน โดยมีรถยนต์เป็นพาหนะ

วันที่ ๑ - ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ

- พักกลางวันที่กำแพงเพชร
- นมัสการพระธาตุลำปางหลวง
- เดินทางไปเชียงใหม่ พักที่เชียงใหม่

วันที่ ๒ - ออกเดินทางไปเชียงราย

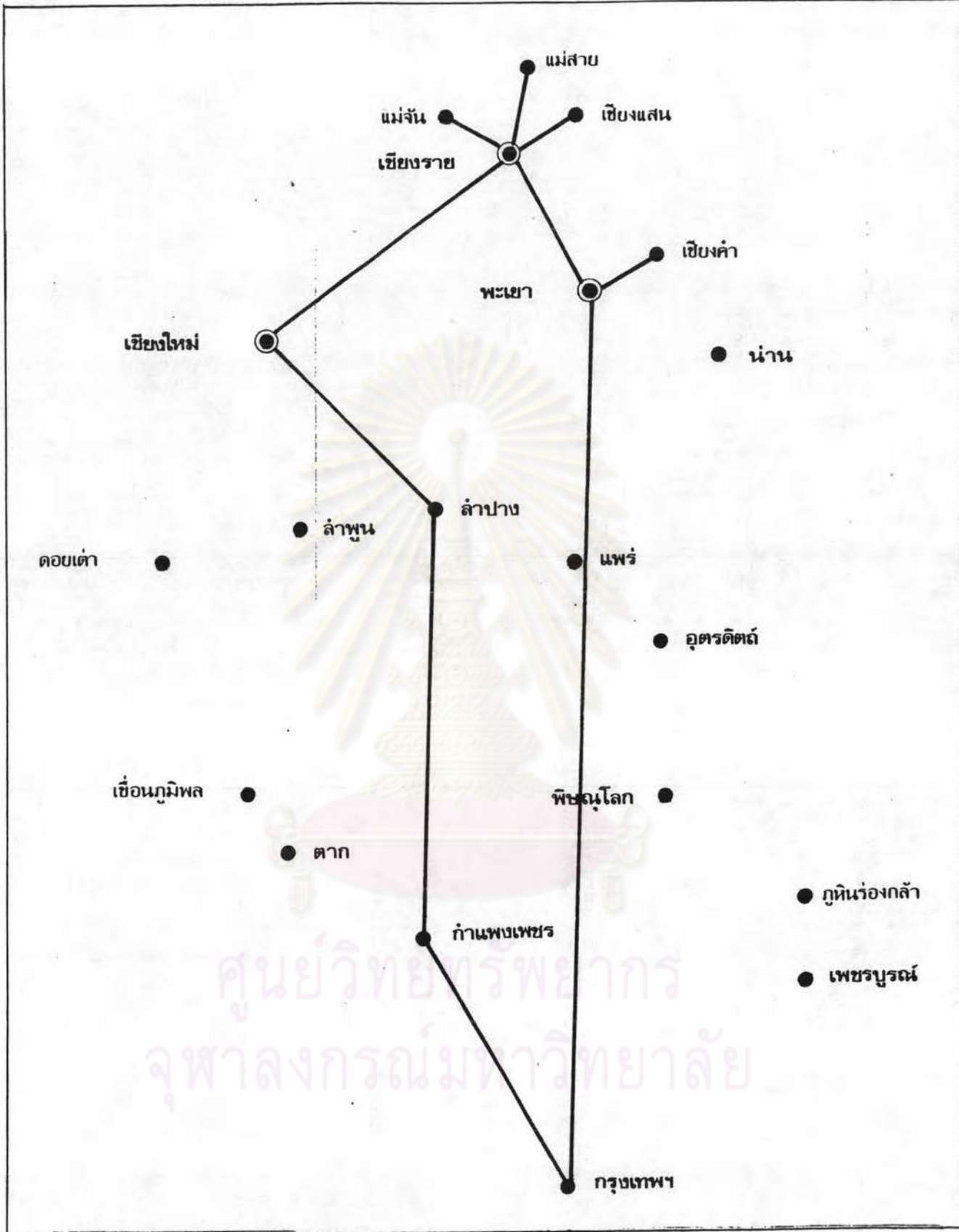
- สักการะกู่พระเจ้าเม็งราย พระธาตุคอกยจอมทอง
- ชมวัดพระแก้ว วัดพระสิงห์ ล่องเรือในแม่น้ำกก
- ไปโป่งน้ำร้อน และศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาคอย
- แมสลอง
- พักที่เชียงราย

วันที่ ๓ - เดินทางไป อ. เชียงแสน ชมโบราณสถานในเมือง
และกินแคนสามเหลี่ยมทองคำที่สบรวก

- เดินทางไปนมัสการพระบรมธาตุคอกยtung พระธาตุ
- คอกยเวา ชมตลาดแม่สาย ชมพรมแดนไปพม่า
- พักที่เชียงราย

วันที่ ๔ - เดินทางไปพะเยา

- แวะน้ำตกปูแกง อาหารกลางวันน้ำตกปูแกง
- น้ำตกทรายขาว บ่อน้ำพุร้อน
- ไป อ. เชียงคำ ชมหมู่บ้านไทยลื้อ วัดหยวน
- วัดนันทาราม พระเจ้านั่งดิน

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยังจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยังจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยังจังหวัด เชียงราย - พะเยา

แผนภูมิที่ ๖.๖	แสดง	ข้อเสนอแนะเส้นทางรถโดยสารที่ ๖		● จุดพักแรม
	—————	รถยนต์ เรือ	
	-----	รถไฟ เครื่องบิน	

- เข้าตัวเมืองพะเยา นมัสการพระเจ้าคนหลวง
- ชมวัดต่าง ๆ ในเมือง อาหารเย็นที่กว๊านพะเยา
- พักที่พะเยา

วันที่ ๕ - เดินทางกลับกรุงเทพฯ

๖.๙.๙ กรุงเทพฯ-ลำปาง-เชียงราย (แผนภูมิที่ ๖.๙) ใช้เวลาในการเดินทาง ๔ วัน ๓ คืน โดยมีรถยนต์และเครื่องบินเป็นพาหนะ

วันที่ ๑ - ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ

- พักกลางวันที่กำลังเพชร
- นมัสการพระธาตุลำปางหลวง อ.เกาะคา
- ชมวัดพระแก้วคอนเต้า วัดศรีชุม
- พักแรมที่ลำปาง กลางคืนนั่งรถมาชมเมือง

วันที่ ๒ - ออกเดินทางไปพะเยา

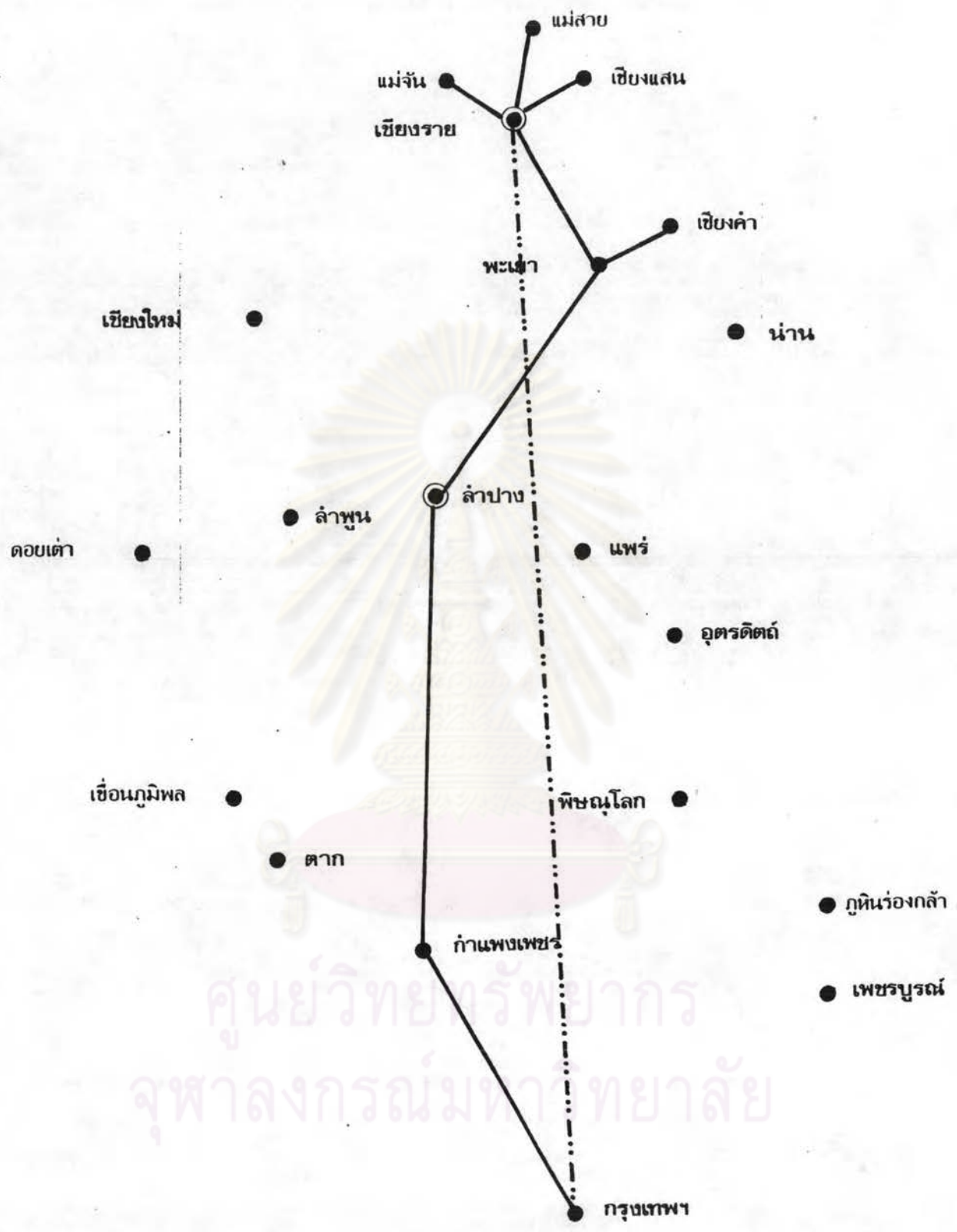
- ไป อ. เชียงคำ ชมหมู่บ้านไทยลื้อ วัดนันทาราม
- วัดหยวน
- กลางวันที่กว๊านพะเยา ชมกว๊าน นมัสการพระเจ้า-คนหลวง ชมวัดในเมือง
- เดินทางไปเชียงราย แวะน้ำตกทรายขาว บ่อน้ำร้อน
- พักที่เชียงราย

วันที่ ๓ - สักการะกู่พระเจ้าเม็งราย และชมวัดในหัวเมือง

- ลองเรือในแม่น้ำกก
- ไปเชียงใหม่ ชมโบราณสถานและสบบวก
- พักที่เชียงใหม่

วันที่ ๔ - ไป อ. แม่สาย นมัสการพระบรมธาตุคอกยุง

- พระธาตุคอกยเวา ชมตลาดแม่สาย ชามพรหมแดนไป
- พม่า

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการทอ่งเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการทอ่งเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการทอ่งเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา

แผนภูมิที่ ๖.๗	แสดง	ข้อเสนอแนะเส้นทางทอ่งเที่ยวที่ 7		
	—	รถยนต์	เรือ
	- - - - -	รถไฟ	เครื่องบิน
			●	จุดพักแรม

- ไปงั้่น้ำร้อนแม่จัน ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาคอย
แมสลอง
- เดินทางกลับกรุงเทพฯ โดยเครื่องบิน

๖.๗.๔ กรุงเทพฯ-เชียงใหม่-ลองแก้งแมกก-เชียงราย (แผนภูมิ-
ที่ ๖.๔) ใช้เวลาเดินทาง ๕ วัน ๔ คืน โดยมีรถยนต์ แพ และเครื่องบินเป็นพาหนะ

วันที่ ๑ - ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ถึงเชียงใหม่โดย
เครื่องบิน

- เดินทางจากเชียงใหม่ไปบ้านท่าคอน อ.ฝาง
- ลองแพจากบ้านท่าคอนไปตามแม่น้ำกก
- พักแรมในแพ

วันที่ ๒ - ลองแพ ชมธรรมชาติและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

วันที่ ๓ - ลองแพ ชมธรรมชาติและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ
- ถึงเชียงราย พักที่เชียงราย

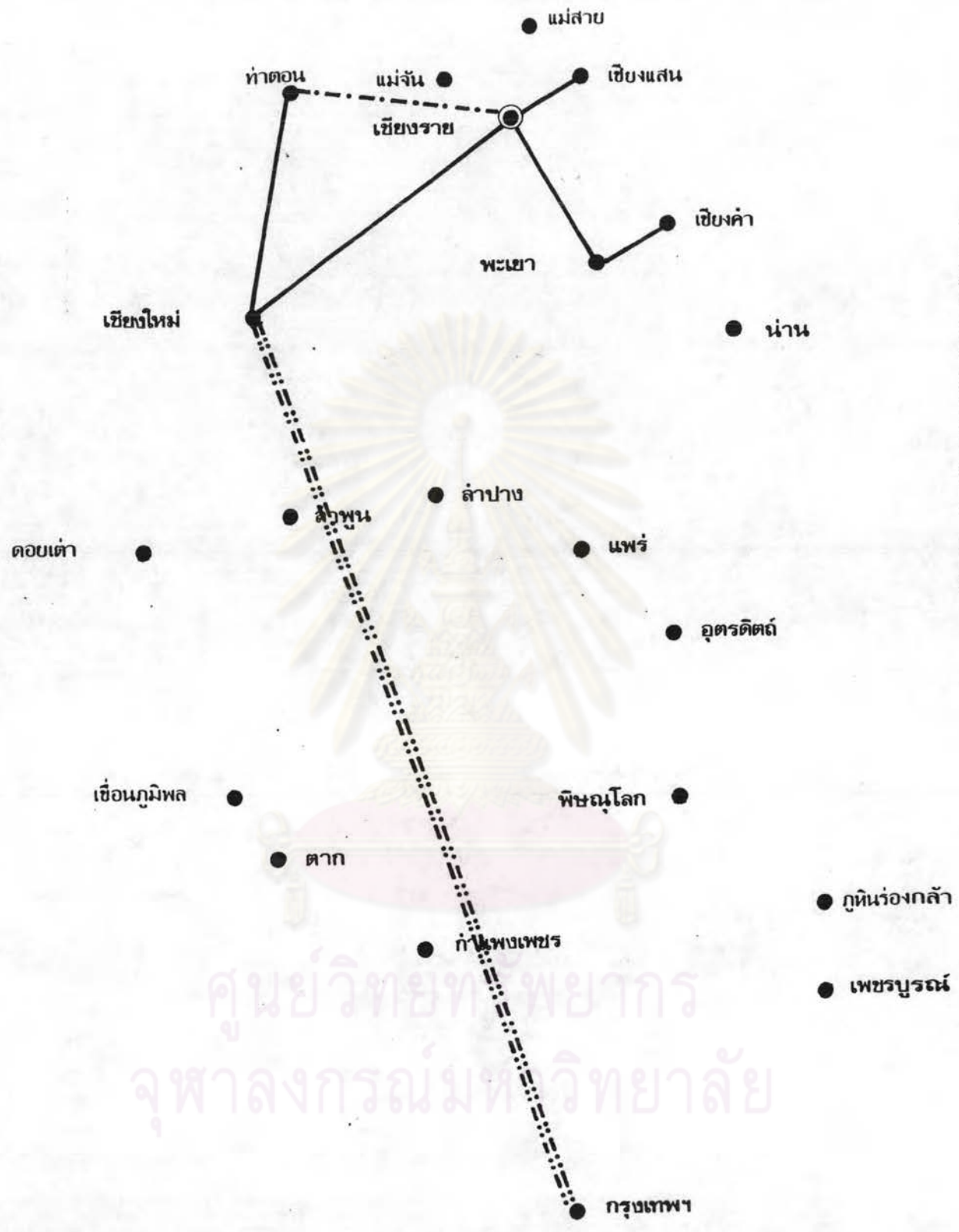
วันที่ ๔ - ไปจังหวัดพะเยา ชมกว๊านพะเยา วัดสำคัญในเมือง
- ไป อ.เชียงคำ ชมวัดนันทาราม วัดห้วยวน หมู่บ้าน
ไทยลื้อ น้ำตกภูซาง

- กลับเชียงรายแวะน้ำตกทรายขาว และบ่อน้ำพุร้อน
- ชมวัดสำคัญในหัวเมืองเชียงราย
- พักที่เชียงราย

วันที่ ๕ - ไปเชียงแสน ชมโบราณสถานและสมรภก

- เดินทางไปเชียงใหม่
- จากเชียงใหม่กลับกรุงเทพฯ โดยเครื่องบิน

จากตัวอย่างต่าง ๆ นี้จะเห็นว่าจังหวัดเชียงราย - พะเยา นั้นสามารถจัด
นำเที่ยวได้หลายรูปแบบ ทั้งในแง่เน้นการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย - พะเยา ใน

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา
 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงราย - พะเยา

แผนภูมิที่ ๖.๔	แสดง	ข้อเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวที่ ๘	
	—————	รถยนต์	● จุดพักแรม
	-----	รถไฟ	
	แพ	
	เครื่องบิน	

แง่สัมพันธ์กับจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน ตลอดจนการจัดเป็นวงรอบร่วมกับจังหวัดอื่น ๆ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าจังหวัดเชียงใหม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับเชียงใหม่ ส่วนพะเยาสัมพันธ์กันมากกับลำปาง จังหวัดลำพูนนั้นมิได้มีความต่อเนื่องโดยตรงกับเชียงใหม่-พะเยา แต่ถูกผนวกเข้ากับเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม ในการจัดค่าใช้จ่ายเพียงข้อมูลปัจจุบันซึ่งมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น เส้นทาง ที่พัก ยานพาหนะ ระยะเวลา และสภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในปัจจุบัน หากการท่องเที่ยวมีการพัฒนาขึ้นในด้านต่าง ๆ แล้วรูปแบบของเส้นทางก็น่าเที่ยวก็อาจเปลี่ยนไปได้อีกมาก นอกจากนั้น ตัวอย่างนี้ยังเป็นเพียงแนวทางกลาง ๆ โดยไม่ได้ผนวกเข้ากับกรณีที่มีงานเทศกาล หรือการจัดวันเวลาที่แน่นอน ดังนั้น ถ้าอยู่ในช่วงที่เป็นงานเทศกาล รายการนี้ก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไป หรือหากกำหนดวันเวลาที่แน่นอนก็อาจมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวพิเศษเกิดขึ้น เช่น ถ้ากำหนดให้รายการไปตรงกับวันจันทร์ที่พะเยา ก็อาจมีการไปชมกาควัวได้ เป็นต้น จะเห็นว่าการเดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ - พะเยา นั้นจะต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๔ วัน ๓ คืน ทั้งนี้เพราะการเดินทางไป-กลับจากกรุงเทพฯ โดยรถยนต์นั้นกินเวลา ๒ วันแล้ว ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดก็ต้องใช้เวลาท่องเที่ยวอย่างน้อย ๒ วันเช่นกัน ซึ่งก็ยังไม่ครบถ้วนคืบคั้น ดังนั้น การจะท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ - พะเยาให้คุ้มค่า จึงต้องอาศัยการพัฒนาสื่อการเดินทางให้ดีขึ้น เช่น การเพิ่มและปรับปรุงเที่ยวบินของเครื่องบิน พัฒนาการเดินรถไฟให้ถึงจังหวัดเชียงใหม่ - พะเยา ตลอดจนการปรับปรุงโครงข่ายการคมนาคมและสภาพนิเวศการจราจร นอกจากนั้นควรปรับปรุงปริมาณและคุณภาพของที่พัก โดยเฉพาะในจังหวัดพะเยาให้เพียงพอและได้มาตรฐาน ก็จะช่วยในเรื่องระยะเวลาได้มาก เพราะตัวอย่างของเส้นทางนำเที่ยวนี้พยายามเลี่ยงที่จะพักพะเยา เนื่องจากสภาพของที่พักในปัจจุบันยังไม่ดีพอนั่นเอง

อนึ่ง ในการศึกษาครั้งนี้ข้อจำกัดในด้านข้อมูลการตลาด กล่าวคือการเก็บข้อมูลการตลาดที่สมบูรณ์นั้นควรเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทั้งปี และใช้จำนวนตัวอย่างที่มากพอ แต่ระยะเวลาในการศึกษาไม่เอื้อให้ทำเช่นนั้นได้ จึงไม่สามารถเจาะจงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายได้อย่างชัดเจน อีกทั้งปัจจุบันท่าอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่ได้เปิดเป็นท่าอากาศยานพาณิชย์ระหว่างประเทศแล้ว จึงมีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวจะใช้จังหวัดเชียงใหม่เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทาง ดังนั้น ในการศึกษาขั้นต่อไปจึงควรเน้นในด้านการตลาดและโครงข่ายของการท่องเที่ยวที่มีเชียงใหม่เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางด้วย.